

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»
Навчально-науковий інститут бізнесу, адміністрування і права
(повне найменування інституту, назва факультету)
Кафедра управління і фінансово-економічної безпеки
(повна назва кафедри)

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ Олена ЛИЗУНОВА

(підпис)

(ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 2025 р.

Випускна кваліфікаційна робота

Магістр

на тему: «Організація обліково – аналітичного забезпечення управління
запасами підприємства»

Виконала: студентка II курсу, групи ОПЗм23
спеціальності 071 Облік і оподаткування
освітньої програми Облік і оподаткування

Смутьська Вікторія Дмитрівна

(підпис)

Керівник: к.е.н., доцент кафедри управління і фінансово-економічної безпеки
Панченко Ганна Степанівна _____

(підпис)

Рецензент: к.е.н., доц., кафедри економіки підприємства Придятько Елла
Миколаївна _____

(підпис)

Нормоконтроль: к.е.н., доцент кафедри управління і фінансово-економічної
безпеки Ляшок Наталія Юріївна

(підпис)

*Засвідчую, що у цій кваліфікаційній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань.*

Студент _____

(підпис)

Дрогобич - 2025

Навчально-науковий інститут бізнесу, адміністрування і права

Кафедра управління і фінансово-економічної безпеки _____

Освітній ступінь **магістр** _____

Спеціальність **_071 Облік і оподаткування** _____

Овітня програма **Облік і оподаткування**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри

Олена ЛИЗУНОВА

“ _____ ” _____ 2025 року

З А В Д А Н Н Я **НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА** **Смульська Вікторія Дмитрівна**

1. Тема кваліфікаційної роботи «Організація обліково – аналітичного забезпечення управління запасами підприємства», керівник кваліфікаційної роботи: к.е.н., доцент кафедри Панченко Г.С. затверджені наказом № 44 від 11 лютого 2025 р.
2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи 12 травня 2025 року.
3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи: фінансові показники діяльності ТОВ «ТД Ніка-Авто»
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки: Теоретичні аспекти організації обліку та аналізу виробничих запасів підприємства, економічне обґрунтування сутності виробничих запасів та їх ролі в діяльності підприємства, методологічні підходи до класифікації та оцінки запасів у бухгалтерському обліку, нормативно-правове регулювання обліку запасів в Україні, облік та аналіз запасів на підприємстві ТОВ «ТД Ніка-Авто», методологія обліку виробничих запасів ТОВ «ТД Ніка-Авто», аналіз фінансово-економічної діяльності та стану запасів ТОВ «ТД Ніка-Авто» за 2022–2024 роки, виявлення проблем і недоліків в обліково-аналітичному забезпеченні управління запасами, напрями вдосконалення обліку та аналізу запасів на підприємстві ТОВ «ТД Ніка-Авто».
5. Перелік графічного матеріалу: Класифікація запасів. Методика запасів за П(С)БО, Основні заходи для ефективної організації ОАЗ. Порівняльна характеристика П(С)БО 9 та МСФЗ 2. Оцінка елементів облікової політики ТОВ «ТД Ніка-Авто». Види діяльності ТОВ «ТД Ніка-Авто». Організаційна структура ТОВ «ТД Ніка-Авто». Динаміка фінансових показників ТОВ «ТД Ніка-Авто» за 2020–2024 роки. Стадії організації документообігу на ТОВ «ТД Ніка-Авто. Документи з надходження та оприбуткування запасів. Документи складського обліку. Документи з вибуття (списання) запасів. Відображення у бухгалтерському обліку надходження запасів ТОВ «ТД Ніка-Авто». Відображення у бухгалтерському обліку списання запасів ТОВ «ТД Ніка-Авто». Відображення у бухгалтерському обліку безоплатної передачі запасів ТОВ «ТД Ніка-Авто». Етапи інвентаризації на ТОВ «ТД Ніка-Авто». Оцінка оборотності виробничих запасів на ТОВ «ТД Ніка-Авто». Системи нормативно-правового регулювання обліку запасів.

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи:

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	Панченко Г.С.	03.02.2025	03.02.2025
Розділ I	Панченко Г.С.	03.02.2025	03.02.2025
Розділ 2	Панченко Г.С.	17.03.2025	17.03.2025
Розділ 3	Панченко Г.С.	14.04.2025	14.04.2025
Висновки	Панченко Г.С.	30.04.2025	30.04.2025

Дата видачі завдання: 03.02.2025 р.

Керівник

(підпис)

Завдання прийняв до виконання _____
(підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Найменування етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вступ	24.02.2025	виконано
2	Теоритичні засади обліково-аналітичного управління запасами підприємства	10.03.2025	виконано
3	Організація обліку та аналізу запасів на підприємстві ТОВ «ТД Ніка-Авто»	07.04.2025	виконано
4	Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління запасами на підприємстві ТОВ «ТД Ніка-Авто»...	14.04.2025	виконано
5	Висновки	30.04.2025	виконано
6	Оформлення випускної кваліфікаційної роботи	12.05.2025	виконано

Студент

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник

кваліфікаційної

роботи

АНОТАЦІЯ

Смульська В. Д., Організація обліково-аналітичного забезпечення управління запасами підприємства / Випускна кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – ДВНЗ ДонНТУ, Дрогобич, 2025.

У роботі досліджено економічну сутність та роль виробничих запасів у діяльності підприємства, проведено аналіз їхнього обліку та управління в умовах сучасної економіки України, зокрема в умовах воєнного стану. Проаналізовано нормативно-правове регулювання обліку запасів відповідно до НП(С)БО та МСФЗ, розглянуто класифікацію запасів та методи їх оцінки. На прикладі ТОВ «ТД Ніка-Авто» охарактеризовано організацію обліку запасів, проведено аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства за 2022–2024 роки, виявлено основні проблеми в обліково-аналітичному забезпеченні. Запропоновано практичні рекомендації щодо вдосконалення обліку та аналізу запасів, зокрема впровадження методу FIFO, ABC-аналізу, ERP-системи Odoo, моделі Just-in-Time та служби внутрішнього аудиту. Наукова новизна полягає в адаптації міжнародних методик до воєнного часу та інтеграції субрахунків для деталізації витрат.

Ключові слова: облік, аналіз, запаси, управління запасами, бухгалтерський облік, економічна безпека, автоматизація, прогнозування, фінансова стійкість.

Список публікацій здобувача:

1. Смульська В. Д. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління запасами підприємства. VIII Міжнародна студентська наукова конференція «Розвиток суспільства та науки в умовах цифрової трансформації», 2 травня 2025 р., м. Кривий Ріг, Україна, С. 34-35.

2. Смульська В. Д. Особливості обліково-аналітичного забезпечення управління запасами підприємства в умовах війни. IX Міжнародна студентська наукова конференція «Модернізація та сучасні українські і світові наукові дослідження», 16 травня 2025 р., м. Житомир, Україна, С. 41–44.

ANNOTATION

Smulska V. D. Organization of accounting and analytical support for inventory management at the enterprise / Final qualification work for the educational degree "Master" in specialty 071 "Accounting and Taxation". – SHEI DonNTU, Drohobych, 2025.

The study investigates the economic essence and role of production inventories in the enterprise's operations, analyzing their accounting and management in the context of Ukraine's modern economy, particularly under martial law conditions. The regulatory framework for inventory accounting was examined in accordance with NP(S)BO and IFRS, alongside the classification and valuation methods of inventories. Using the example of TOV "TD Nika-Avto," the organization of inventory accounting was characterized, a financial and economic analysis of the enterprise's performance for 2022–2024 was conducted, and key issues in accounting and analytical support were identified. Practical recommendations for improving inventory accounting and analysis were proposed, including the implementation of the FIFO method, ABC analysis, the Odoo ERP system, the Just-in-Time model, and the establishment of an internal audit service. The scientific novelty lies in adapting international methodologies to wartime conditions and integrating sub-accounts for detailed cost tracking.

Keywords: accounting, analysis, inventories, inventory management, bookkeeping, economic security, automation, forecasting, financial stability.

List of applicant's publications:

1. Smulska V. D. Organization of accounting and analytical support for inventory management at the enterprise. VIII International Student Scientific Conference "Development of Society and Science in the Context of Digital Transformation," May 2, 2025, Kryvyi Rih, Ukraine, pp. 34-35.
2. Smulska V. D. Features of Accounting and Analytical Support for Enterprise Inventory Management in Wartime Conditions. IX International Student Scientific Conference "Modernization and Contemporary Ukrainian and Global Scientific Research," May 16, 2025, Zhytomyr, Ukraine, pp. 41–44.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	11
1.1 Економічна сутність запасів, їх класифікація та роль в діяльності підприємства.....	11
1.2 Обліково-аналітичне забезпечення як інструмент управління запасами....	14
1.3 Нормативно-правове забезпечення обліково-аналітичного управління запасами на підприємстві.....	19
Висновки до розділу 1	25
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ТД НІКА-АВТО».....	27
2.1 Загальна характеристика діяльності ТОВ «ТД Ніка-Авто»	27
2.2 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.....	34
2.3 Аналіз управління запасами ТОВ «ТД Ніка-Авто»	46
Висновки до розділу 2.....	55
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ТД НІКА-АВТО»	57
3.1 Рекомендації щодо ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління запасами на підприємстві.....	57
3.2 Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління запасами ТОВ «ТД Ніка-Авто».....	62
Висновки до розділу 3.....	69
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74
ДОДАТКИ	80

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах посилення конкуренції та трансформації економіки України перед підприємствами постає нагальна потреба вдосконалювати систему управління, що забезпечує їхню ефективну господарську діяльність. Одним із ключових елементів цієї системи є раціональна організація обліково-аналітичного забезпечення управління виробничими запасами, які є основою виробничого циклу й суттєво впливають на обсяги виробництва, рівень витрат, прибутковість та конкурентоспроможність.

Проблематика управління запасами набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану, коли підприємства стикаються з ризиками перебоїв у постачанні, втратами ресурсів і знищенням активів. У таких обставинах запаси виконують не лише традиційну функцію забезпечення виробництва, а й стають важливим фактором економічної безпеки, сприяючи стабільному функціонуванню навіть у кризовому середовищі. Організація обліку запасів передбачає вирішення таких завдань, як документальне оформлення їх руху, контроль за використанням, оптимізація витрат на зберігання та забезпечення достовірності даних для фінансової звітності й управлінських рішень. Аналітичне забезпечення дозволяє своєчасно виявляти проблеми в управлінні ресурсами, оцінювати їхню ефективність і розробляти заходи для підвищення результативності діяльності.

Значний внесок у дослідження обліково-аналітичного забезпечення управління запасами зробили провідні вітчизняні та зарубіжні вчені. Зокрема, Бутинець Ф. Ф. заклав основи бухгалтерського обліку запасів, акцентуючи на їх ролі як об'єкта обліку та контролю [8;9]. Бруханський М. Т. поглибив методологічні підходи до організації обліку на підприємствах, звертаючи увагу на важливість достовірності первинних даних і використання електронного середовища [3]. Лишиленко О. В. розробив практичні рекомендації щодо оцінки запасів у контексті фінансової звітності [27]. Голов С. Ф. дослідив перспективи гармонізації національних стандартів із міжнародними, що є актуальним для

адаптації обліку запасів до сучасних вимог [12]. Також значний внесок у цю сферу внесли О. В. Чук, Д. О. Грицишен, Н. В. Фірсова та інші [55; 13; 54].

Проте низка питань залишається недостатньо вивченою. Зокрема, потребують подальшого опрацювання адаптація облікових систем до воєнного часу, впровадження цифрових технологій для автоматизації процесів та використання аналітичних інструментів для прогнозування потреб у запасах. Таким чином, дослідження обліково-аналітичного забезпечення управління запасами є актуальним і має важливе теоретичне та практичне значення для зміцнення фінансової стійкості підприємств і розвитку національної економіки.

Мета і завдання дослідження. Метою випускної кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління запасами на прикладі ТОВ «ТД Ніка-Авто».

Для досягнення мети передбачено вирішення таких завдань:

- систематизувати та розкрити економічну сутність і роль виробничих запасів у діяльності підприємства;
- визначити завдання обліково-аналітичного забезпечення управління запасами в умовах сучасної економіки;
- дослідити нормативно-правове регулювання обліку запасів в Україні;
- проаналізувати класифікацію запасів та методи їх оцінки в бухгалтерському обліку;
- охарактеризувати організацію обліку запасів на ТОВ «ТД Ніка-Авто»;
- провести аналіз фінансово-економічної діяльності ТОВ «ТД Ніка-Авто» за 2022–2024 роки;
- дослідити систему аналітичного оброблення інформації про запаси на підприємстві;
- виявити основні проблеми та недоліки в обліково-аналітичному забезпеченні управління запасами;
- запропонувати напрями вдосконалення обліку та аналітичного забезпечення управління запасами.

Об'єкт дослідження. Процес формування, обліку, аналізу та управління виробничими запасами на підприємствах.

Предмет дослідження. Теоретико-методичні та практичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління запасами на прикладі ТОВ «ТД Ніка-Авто».

Методи дослідження базується на загальнонаукових методах (аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення, абстрагування) та спеціальних методах економічного аналізу (порівняльний аналіз, статистико-економічний аналіз, графічний метод, нормативно-правовий аналіз, методи розрахунково-аналітичної обробки інформації).

Інформаційну базу випускної кваліфікаційної роботи є чинні законодавчі та нормативні акти України (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО, МСФЗ), офіційні статистичні дані, методичні рекомендації, наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, а також внутрішня облікова інформація та звітність ТОВ «ТД Ніка-Авто» за 2021–2024 роки.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. Основний результат новизни дослідження полягає у розширення теоретичних засад і вдосконалення практичних підходів до організації обліково-аналітичного забезпечення управління запасами. Удосконалено методичні положення з обліку запасів, розроблено комплекс заходів для оптимізації аналітичної обробки інформації, що сприяє підвищенню ефективності управління.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці конкретних рекомендацій щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління запасами, які можуть бути впроваджені на ТОВ «ТД Ніка-Авто» та інших промислових підприємствах. Їх реалізація сприятиме підвищенню фінансової стійкості, ефективності використання ресурсів і конкурентоспроможності.

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Результати досліджень оприлюднено шляхом участі в студентських наукових конференціях.

1.Смұльська В. Д. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління запасами підприємства. VIII Міжнародна студентська наукова

конференція «Розвиток суспільства та науки в умовах цифрової трансформації», 2 травня 2025 р., м. Кривий Ріг, Україна, С. 34-35.

2. Смульська В. Д. Особливості обліково-аналітичного забезпечення управління запасами підприємства в умовах війни. ІХ Міжнародна студентська наукова конференція «Модернізація та сучасні українські і світові наукові дослідження», 16 травня 2025 р., м. Житомир, Україна, С. 41–44.

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг випускної кваліфікаційної роботи викладено на 92 сторінках комп'ютерного тексту, в тому числі основна частина роботи на 72 сторінках. Робота містить 17 таблиць, 3 рисунки, 4 додатка. Список використаних джерел містить 58 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРИТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність запасів, їх класифікація та роль в діяльності підприємства

Запаси є ключовим елементом господарської діяльності підприємства, забезпечуючи безперервність виробничих процесів і стабільність операційної діяльності. Згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» (П(С)БО 9), запаси – це активи, які утримуються для продажу в процесі звичайної господарської діяльності, перебувають у процесі виробництва або використовуються як сировина, матеріали чи допоміжні ресурси для виробництва продукції, виконання робіт чи надання послуг [42]. Вони виступають буфером між етапами виробництва та реалізації, дозволяючи підприємствам адаптуватися до коливань попиту й пропозиції, а також забезпечувати гнучкість у плануванні. Наприклад, у сільському господарстві запаси зерна дозволяють фермерам підтримувати стабільність поставок у міжсезоння, у промисловому виробництві – забезпечують безперебійність конвеєрних ліній, а в роздрібній торгівлі – дають змогу швидко реагувати на зміни споживчого попиту.

Економічна сутність запасів полягає в їх двоїстій ролі: вони є ресурсом для забезпечення виробництва та джерелом потенційних втрат через надмірне накопичення, псування чи втрати. Бутинець Ф. Ф. визначає запаси як матеріальні активи, що споживаються протягом одного операційного циклу і є основою створення доданої вартості, підкреслюючи їх значення для формування кінцевої продукції [9]. Сопко В. В. наголошує, що запаси є об'єктом управління, оптимізація якого знижує витрати та підвищує ефективність, зокрема через раціональне планування їхнього обсягу [50]. Юзва Р. П. акцентує на їх інформаційному аспекті, зазначаючи, що ефективне управління запасами залежить від якості обліково-аналітичного забезпечення, яке трансформує первинні дані в управлінські рішення [58]. Пенська І. О. додає, що запаси є складовою операційної діяльності, яка забезпечує ритмічність виробництва [39].

Запаси впливають на інвестиційну привабливість підприємства, адже їхній оптимальний рівень сигналізує інвесторам про стабільність і прогнозованість діяльності, тоді як надлишки чи нестача можуть свідчити про неефективне управління та відлякувати потенційних партнерів.

Запаси також мають стратегічне значення в умовах воєнного стану, оскільки вони стають інструментом забезпечення економічної безпеки підприємства. Втрати активів через бойові дії, перебої в постачанні та зростання цін на ресурси змушують підприємства переглядати підходи до їх формування та використання. Так, у 2022 році багато українських підприємств зіткнулися з необхідністю списання запасів через втрату контролю над складами на окупованих територіях, що підкреслило їхню роль як критичного ресурсу для виживання в кризових умовах.

Запаси класифікуються за різними критеріями залежно від їх економічної природи, функціонального призначення та ролі в діяльності підприємства. Основні класифікаційні ознаки наведено в табл. 1.1 додатково класифікація може бути розширена залежно від специфіки підприємства, наприклад, за стадіями руху (закупівля, зберігання, виробництво, реалізація), джерелами походження (власного виробництва, закупівлі, імпорту) чи рівнем ліквідності (високоліквідні запаси, як готова продукція, та низьколіквідні, як сировина, що потребує обробки). Такий підхід дозволяє глибше аналізувати запаси та адаптувати їх до зовнішніх умов, зокрема до воєнного стану.

Таблиця 1.1 - Класифікація запасів підприємства

Критерій класифікації	Види запасів	Опис
За видами	Сировина і матеріали незавершене виробництво готова продукція, товари	Сировина використовується у виробництві, готова продукція – для продажу
За функціями	Поточні, страхові, сезонні, підготовчі	Поточні забезпечують щоденні потреби, страхові – захист від ризиків
За роллю в діяльності	Виробничі, торговельні, допоміжні	Виробничі підтримують виробничий цикл, торговельні – комерційну діяльність
За способом оцінки	Оцінені за собівартістю, чистою вартістю реалізації	Собівартість застосовується для обліку, чиста вартість – для ууцінки

Джерело: складено автором на основі [2, 6].

Класифікація за видами є основою для бухгалтерського обліку, оскільки визначає порядок відображення запасів на відповідних рахунках (наприклад, субрахунок 201 «Сировина і матеріали» або 26 «Готова продукція») [21]. Функціональна класифікація, зокрема поділ на страхові запаси, набуває особливої ваги в умовах воєнного стану через нестабільність постачань. Підприємства, що працюють у зонах активних бойових дій, змушені збільшувати обсяги страхових запасів на 20-30% для компенсації ризиків. Автор пропонує доповнити класифікацію критерієм «критичність для діяльності», розділяючи запаси на критичні (необхідні для безперервного виробництва, наприклад, паливо чи сировина) і некритичні (можливі до тимчасового скорочення, як запаси для маркетингових акцій). Такий підхід сприяє адаптації до воєнних реалій та оптимізації ресурсів, зокрема через пріоритезацію критичних матеріалів у період обмеженого доступу.

Категорія «запаси» тісно інтегрована в економічну систему підприємства і має суттєвий вплив на ключові показники його діяльності, зокрема на структуру оборотних активів, рівень ліквідності та обсяг витрат. У структурі оборотних активів запаси відіграють провідну роль, забезпечуючи безперервність виробничого процесу та реалізацію продукції. За спостереженнями Сопко В.В., їхня частка у складі оборотних активів на підприємствах виробничого профілю може досягати 60 %, що свідчить про їх стратегічну вагу у формуванні економічного потенціалу суб'єкта господарювання [50].

Водночас запаси мають безпосередній зв'язок із ліквідністю, оскільки їх своєчасна реалізація дозволяє перетворити матеріальні ресурси на грошові кошти. Утім, надмірне накопичення запасів призводить до «заморожування» капіталу, знижує швидкість обороту коштів і може негативно позначитися на здатності підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання. Це потребує застосування ефективних механізмів управління запасами, орієнтованих на досягнення балансу між достатністю ресурсів і фінансовою гнучкістю [28].

Запаси також впливають на витрати підприємства. Зберігання, транспортування, страхування та втрати від псування чи морального старіння формують додаткове фінансове навантаження, яке може сягати 20–30% їхньої

вартості протягом року [4]. У воєнний час ці витрати зростають через необхідність додаткового захисту складів (укріплення приміщень чи переміщення запасів у безпечні регіони), що може додавати 5-10% до загальних витрат. Так, у 2022 році підприємства, які були змушені перемістити свої виробничі потужності внаслідок бойових дій, витратили додатково близько 8% від вартості запасів на їхнє переміщення через бойові дії. Раціональне управління запасами дозволяє зменшити ці витрати, підвищуючи загальну рентабельність.

Управління запасами є ключовим елементом операційної діяльності підприємства, що забезпечує ритмічність виробництва, зниження ризиків і підвищення конкурентоспроможності. За даними Державної служби статистики України, у 2023 році частка запасів у структурі оборотних активів промислових підприємств становила 48%, а в 2024 році зросла до 52% через накопичення ресурсів у період нестабільності [14]. Це підкреслює їхню роль як стратегічного ресурсу для забезпечення стабільності. Ефективне управління запасами дозволяє скоротити витрати на їх утримання на 15–20% і підвищити оборотність активів на 10–15% [38].

Таким чином, запаси є стратегічним елементом діяльності підприємства, впливаючи на його операційну, фінансову та економічну стабільність. Їхня економічна сутність, класифікація та роль потребують адаптації до сучасних умов, включаючи виклики воєнного часу, що підкреслює необхідність подальшого дослідження цієї теми.

Доцільно вважаємо розробити методики оцінки втрат запасів, що враховують форс-мажорні обставини, а також використовувати прогнозне моделювання для оцінки потреб у запасах.

1.2. Обліково-аналітичне забезпечення як інструмент управління запасами

Обліково-аналітичне забезпечення є ключовою підсистемою управління підприємством, що об'єднує бухгалтерський облік, управлінський облік і економічний аналіз для формування достовірної інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. У контексті управління запасами обліково-аналітичне забезпечення відіграє особливу роль, забезпечуючи

безперервність виробничих процесів, оптимізацію витрат і підвищення ефективності господарської діяльності. За визначенням Юзви Р.П., обліково-аналітичне забезпечення – це сукупність облікових і аналітичних процесів, спрямованих на перетворення первинної інформації в узагальнену для задоволення інформаційних потреб користувачів, з урахуванням нормативно-правового, методичного та технічного забезпечення [58]. Пуцштейло П.Р. наголошує, що обліково-аналітичне забезпечення має бути максимально адаптованим до специфіки підприємства, враховуючи його галузеву належність, масштаби діяльності, рівень автоматизації та складність виробничих процесів [47]. Так, для підприємств металургійної галузі важливим є детальний облік сировини, тоді як у роздрібній торгівлі акцент робиться на швидкості обігу товарних запасів.

Обліково-аналітичне забезпечення управління запасами складається з кількох взаємопов'язаних компонентів, кожен із яких виконує специфічну функцію.

По-перше, бухгалтерський облік передбачає документальне оформлення всіх операцій із запасами – їх надходження, внутрішнього переміщення, відпуску у виробництво чи списання. Оцінка вартості запасів здійснюється відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», яке регламентує кілька методів оцінки. Для наочності цих методів наведено табл.1.2.

Таблиця 1.2 - Методи оцінки запасів за П(С)БО 9

Методи оцінки запасів			
Середньозважена собівартість	FIFO («перший прийшов – перший пішов»)	Ідентифікована собівартість	Оцінка за цінами продажу
Використовується для нівелювання коливань цін, доречна для стабільних ринків	Застосовується при зростанні цін, відображає реальну вартість реалізованих запасів	Використовується для запасів із індивідуальними характеристиками (наприклад, унікальні деталі)	Характерна для роздрібною торгівлі, відображає ринкову вартість

Джерело: складено автором

Ця таблиця допомагає зрозуміти, як різні методи впливають на відображення вартості запасів у фінансовій звітності. Так, метод FIFO виявився особливо корисним для підприємств, які зіткнулися зі стрімким зростанням цін на сировину під час воєнного часу, дозволяючи відображати актуальні витрати.

По-друге, управлінський облік зосереджується на плануванні обсягів і складу запасів, контролі витрат на їх утримання та прогнозуванні потреб у матеріальних ресурсах. Він дає змогу формувати стратегію управління запасами, враховуючи як внутрішні фактори (виробничу програму), так і зовнішні ризики (зміни в логістиці). Так, у машинобудуванні управлінський облік допомагає визначити оптимальну кількість металу для виробництва, щоб уникнути надлишків чи нестачі.

По-третє, економічний аналіз забезпечує оцінку ефективності управління запасами через аналіз ключових показників, таких як коефіцієнт оборотності запасів, рівень матеріаломісткості продукції чи забезпеченості запасами. Ці показники дозволяють виявляти тенденції, оцінювати ризики втрат і оптимізувати використання ресурсів. Так, низький коефіцієнт оборотності може сигналізувати про застарілі запаси, що потребують уцінки, тоді як високий рівень забезпеченості може вказувати на надлишок, який "заморожує" капітал, що впливає на ліквідність.

Особливого значення обліково-аналітичне забезпечення набуває в умовах воєнного стану, коли економічна ситуація є нестабільною, а перебої в постачанні матеріальних ресурсів стають звичним явищем. За даними Державної служби статистики України, у 2023 році запаси становили близько 48 % у структурі оборотних активів промислових підприємств, що свідчить про їх значну вагу в економічному потенціалі підприємства [14]. У таких умовах обліково-аналітичне забезпечення має забезпечити оперативний моніторинг, швидке реагування на зміни у логістичних ланцюгах та адаптацію політики управління запасами до змінного середовища.

Для досягнення цих цілей обліково-аналітичні процеси мають функціонувати як безперервна й автоматизована система, що здатна своєчасно

виявляти проблеми та пропонувати оптимальні рішення щодо управління запасами в умовах високого ризику та невизначеності.

Обліково-аналітичне забезпечення виконує ключові функції управління запасами, такі як планування, координація, контроль і регулювання, формуючи замкнутий цикл управлінських процесів. Пенська І.О. зазначає, що воно є основою для ритмічного функціонування операційної діяльності, забезпечуючи синхронізацію між постачанням, виробництвом і реалізацією [39].

Сопко В.В. підкреслює, що якісне обліково-аналітичне забезпечення сприяє зниженню витрат на утримання запасів і підвищенню рентабельності [50]. Підприємства, які регулярно аналізують витрати на зберігання сировини, можуть зменшити їх на 15–20%, що позитивно впливає на прибуток.

Для ефективної організації обліково-аналітичного забезпечення управління запасами застосовуються певні заходи, які наведено в табл. 1.3.

Ці заходи допомагають не лише формувати достовірну інформацію, а й адаптуватися до складних умов. Так, розробка номенклатури запасів дозволяє чітко розмежовувати критичні ресурси, як-от паливо, від некритичних, таких як пакувальні матеріали.

Таблиця 1.3 - Основні заходи для ефективної організації ОАЗ

Заходи	Опис
Розробка номенклатури запасів	Створення деталізованої класифікації запасів для обліку та аналізу
Нормування запасів	Визначення оптимального рівня запасів для безперебійного виробництва
Правильна класифікація запасів	Поділ на виробничі, торговельні, страхові для ефективного управління
Організація складського обліку	Впровадження автоматизованих систем для моніторингу руху запасів
Аналітична обробка даних	Проведення ABC-аналізу, аналізу оборотності та прогнозування попиту

Джерело: складено автором

Застосування зазначених заходів забезпечує достовірне формування первісної вартості запасів, дозволяє коректно оцінювати обсяги незавершеного виробництва та відображати фактичні залишки у бухгалтерській звітності, зокрема у балансі. Це має особливе значення в умовах воєнного стану, коли

підвищується ймовірність втрат, уцінки або повного списання матеріальних ресурсів унаслідок бойових дій чи руйнування інфраструктури.

Оцінка запасів посідає важливе місце у системі бухгалтерського обліку, адже саме вона визначає реальний стан активів підприємства та безпосередньо впливає на достовірність фінансової звітності. Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», застосовуються методи оцінки, кожен із яких має свої переваги.

Так, метод середньозваженої собівартості дозволяє нівелювати вплив цінових коливань і зазвичай використовується підприємствами, що працюють на стабільному ринку, наприклад, у виробництві продуктів харчування.

Метод FIFO («перший прийшов – перший пішов») є доцільним у періоди зростання цін, адже забезпечує більш реалістичне відображення вартості реалізованих запасів, особливо в металургії чи хімічній промисловості.

Ідентифікована собівартість застосовується у випадках, коли запаси мають індивідуальні характеристики, а метод оцінки за цінами продажу характерний переважно для підприємств роздрібної торгівлі [27].

Згідно з позицією Бутинця Ф.Ф., вибір методу оцінки повинен базуватись на характері господарської діяльності підприємства, а також враховувати коливання ринкових цін на ресурси [9]. У контексті воєнного стану, що супроводжується економічною нестабільністю та зростанням цін на сировину, на думку автора, найбільш доцільним для промислових підприємств є саме метод FIFO, який дозволяє оперативно враховувати зміну вартості матеріальних ресурсів. Так, підприємства, які працюють із металом чи паливом, можуть швидко адаптувати звітність до нових реалій, що підвищує її точність і корисність для менеджменту.

З аналітичної точки зору, ефективне управління запасами потребує глибокого аналізу, зокрема через класифікацію запасів за їхньою значущістю, оцінку оборотності та аналіз структури. ABC-аналіз дозволяє розподіляти ресурси раціонально, зосереджуючи увагу на критичних позиціях, таких як сировина для виробництва. Аналіз оборотності, що включає коефіцієнт оборотності та тривалість циклу обігу, допомагає оцінити, наскільки швидко

запаси перетворюються на готівку, що особливо актуально для роздрібної торгівлі. Аналіз структури запасів розкриває пропорції між сировиною, готовою продукцією та товарами, дозволяючи оптимізувати складські запаси. Так, у 2023 році підприємства з високою часткою сировини (до 60%) змушені були переглядати стратегію через нестачу поставок, що вимагало детального аналізу.

Шевчук В.Р. наголошує, що ефективність ABC-аналізу залежить від якості інформаційної бази та рівня автоматизації аналітичних процесів [56]. У воєнний час доцільно також аналізувати ризики втрат запасів через бойові дії, логістичні перебої чи руйнування інфраструктури. Прогнозне моделювання, яке враховує зміни попиту та потенційні загрози, стає важливим інструментом для адаптації. Так, підприємства, які в 2024 році прогнозували перебої в поставках палива, могли завчасно накопичити запаси, уникнувши зупинки виробництва.

Таким чином, обліково-аналітичне забезпечення є невід'ємною частиною управління запасами, особливо в умовах воєнної нестабільності. Воно забезпечує достовірну інформацію, сприяє адаптації до криз і підтримує стабільність підприємства, що робить його важливим об'єктом для подальших досліджень і вдосконалення.

1.3 Нормативно-правове забезпечення обліково-аналітичного управління запасами на підприємстві

Нормативно-правове забезпечення обліково-аналітичного управління запасами є основою для формування достовірної інформації про запаси, що використовується для управлінських рішень і фінансової звітності.

У контексті інтеграції української системи бухгалтерського обліку до європейського законодавчого простору та переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), нормативне регулювання набуває особливого значення. За визначенням Бутинця Ф.Ф., нормативно-правова база забезпечує єдині правила обліку, що є обов'язковими для всіх суб'єктів господарювання [8]. Сопко В.В. наголошує, що ефективність обліку запасів залежить від

узгодженості нормативних актів на всіх рівнях регулювання [50].

Система нормативно-правового регулювання обліку запасів складається з п'яти рівнів, що ілюструє рис. 1.1.

Джерело: складено автором на основі [50].

Рисунок 1.1 - Система нормативно-правового регулювання обліку запасів

Перший рівень - Міжнародні стандарти фінансової звітності, зокрема МСФЗ 2 «Запаси», які встановлюють вимоги до визнання, оцінки та розкриття інформації про запаси для підприємств, що застосовують МСФЗ [31].

Другий рівень - Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, зокрема П(С)БО 9 «Запаси», які визначають методологічні засади обліку запасів в Україні [42].

Третій рівень - Закони України, постанови Кабінету Міністрів, накази Міністерства фінансів, які регулюють загальні аспекти бухгалтерського обліку та оподаткування.

Четвертий рівень - галузеві методичні рекомендації, що враховують специфіку діяльності підприємств певних галузей [11].

П'ятий рівень - Наказ про облікову політику підприємства, який конкретизує методи та процедури обліку запасів відповідно до специфіки діяльності [46].

В умовах воєнного стану та інтеграції до МСФЗ особливу увагу слід приділяти гармонізації другого та третього рівнів, щоб забезпечити достовірність інформації та відповідність міжнародним вимогам.

Система нормативного регулювання обліку запасів в Україні ґрунтується

на багаторівневій ієрархії документів, що охоплює законодавчі акти, підзаконні нормативи, стандарти бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарські регламенти.

Основними нормативними актами, які визначають порядок організації обліку та контролю запасів, є:

- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV — встановлює загальні правові, організаційні та методологічні засади ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, зокрема щодо обліку запасів [18].
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» — визначає методологічні принципи визнання, оцінки (за первісною вартістю, чистою вартістю реалізації), формування вартості та розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності підприємств [42].
- Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI — регламентує порядок оподаткування операцій із запасами, зокрема щодо податку на додану вартість (ПДВ) та податку на прибуток [40].
- Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну України від 02.09.2014 р. № 879 — визначає порядок проведення інвентаризації запасів, яка є необхідною процедурою для підтвердження достовірності облікових даних [43].
- Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Мінфіну від 30.11.1999 р. № 291 — містить характеристику рахунків, що використовуються для обліку запасів (зокрема рахунки 20, 22, 26), а також принципи ведення аналітичного обліку [21].
- Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення матеріальних цінностей, затверджений постановою КМУ від 22.01.1996 р. № 116 — застосовується для визначення збитків у разі втрати запасів, що особливо актуально в умовах воєнного стану [45].

Варто зазначити, що нормативне регулювання має враховувати специфічні

обставини, пов'язані з форс-мажорними подіями. Тому, звертаємо увагу на необхідність адаптації П(С)БО 9 до умов війни, зокрема в частині обліку втрат запасів або їх уцінки через бойові дії.

У контексті гармонізації обліку на міжнародному рівні важливим є порівняння П(С)БО 9 «Запаси» та МСФЗ 2 «Запаси». Основні відмінності подано в табл. 1.4.

Таблиця 1.4 - Порівняльна характеристика П(С)БО 9 та МСФЗ 2

Аспект	П(С)БО 9	МСФЗ 2
Сфера застосування	Не поширюється на бюджетні установи	Поширюється на всі підприємства
Методи оцінки	Середньозважена, FIFO, ідентифікована, ціни продажу	Середньозважена, FIFO
Розкриття інформації	Менш деталізоване, орієнтоване на національні вимоги	Деталізоване, включає справедливую вартість
Витрати на переробку	Не деталізовано	Включають розподіл постійних і змінних витрат

Джерело: складено автором на основі [22, 42]

Юзва Р.П. зазначає, що МСФЗ 2 має переваги завдяки чіткій економічній логіці та деталізованому розкриттю інформації, що сприяє прозорості фінансової звітності [58]. Водночас П(С)БО 9, як вітчизняний стандарт, краще враховує національні реалії, зокрема потреби малих і середніх підприємств, які домінують в українській економіці. Таким чином, гармонізація П(С)БО 9 з МСФЗ 2 виглядає доцільною, адже може підвищити якість звітності, однак цей процес має відбуватися з урахуванням галузевої специфіки, рівня цифровізації підприємств та викликів, спричинених воєнним станом.

У цьому контексті важливу роль відіграє і наказ про облікову політику підприємства — документ п'ятого рівня системи нормативного регулювання, який конкретизує підходи до організації обліку запасів відповідно до специфіки діяльності суб'єкта господарювання. Як підкреслює Пуцентейло П.Р., облікова політика визначає принципи, методи та процедури, що забезпечують єдність та послідовність облікових процесів на підприємстві [47].

До основних елементів облікової політики у частині запасів належать:

- визначення одиниці обліку запасів (наприклад, номенклатура чи партія);

- вибір методу оцінки (FIFO, середньозважена собівартість тощо);
- порядок формування первісної вартості запасів;
- організація аналітичного обліку та проведення інвентаризації [54].

З метою оцінки відповідності сформованої облікової політики нормативним вимогам на прикладі ТОВ «ТД Ніка-Авто» було розроблено анкету-опитувальник. Вона дозволяє виявити потенційні невідповідності або порушення, які можуть впливати на достовірність обліку запасів. Результати оцінки наведено в табл. 1.5.

Таблиця 1.5 - Оцінка елементів облікової політики на ТОВ «ТД Ніка-Авто».

№	Елемент, що перевіряється	Пункт наказу про облікову політику	Сфера застосування	Наявність порушень
1	Наявність наказу про облікову політику	1	Бухгалтерський облік	Відсутні
2	Склад виробничих запасів	2.1	Облік запасів	Відсутні
3	Одиниця обліку запасів	-	-	Відсутні
	- найменування	2.2	Облік запасів	-
	- однорідна група (вид)	-	-	-
4	Придбані (отримані) або вироблені запаси зараховуються на балансі підприємства за первісною вартістю	2.4	Облік запасів	Відсутні
5	Визнання та первісна оцінка запасів	-	-	-
	- придбані за плату	2.4	Облік запасів	-
	- виготовленні власними силами	2.4	Облік запасів	-
	- внесені до статутного капіталу	2.4	Облік запасів	-
	- інший спосіб придбання	2.4	Облік запасів	-
	і т. д.	...	...	...

Джерело: складено автором

Розроблена анкета допоможе проаналізувати основні положення облікової політики суб'єкта господарювання щодо відображення запасів в обліку та звітності, виявити невідповідність положень наказу про облікову політику чинним нормативним актам та фактично звірити правильність застосування елементів, які зазначені в наказі з їх застосуванням у практичній

діяльності підприємства.

Попри наявність достатньо розвиненої нормативно-правової бази, в організації обліку запасів залишаються суттєві проблеми, які ускладнюють ефективне управління цим елементом активів. Зокрема, однією з головних перешкод є обмеженість положень П(С)БО 9 у порівнянні з МСФЗ 2 — зокрема щодо гнучкості методів оцінки запасів та рівня деталізації інформації, яка підлягає розкриттю у фінансовій звітності [22]. Це створює бар'єри для підвищення прозорості облікових процесів і ускладнює порівнянність даних між підприємствами.

Крім того, в Україні відсутні галузеві стандарти, що враховували б специфіку діяльності окремих секторів економіки — таких як торгівля, переробна промисловість або аграрна сфера [15]. Універсальний підхід до обліку не завжди дає змогу відобразити реальну картину руху запасів і пов'язаних витрат.

Суттєвою проблемою залишається і застарілість документообігу. У багатьох підприємств все ще переважають паперові форми первинних документів, що істотно знижує оперативність облікових процедур, підвищує ризик механічних помилок і ускладнює доступ до актуальної інформації [3]. Особливо актуальним у сучасних умовах є фактор воєнних ризиків. Відсутність чітких алгоритмів документального оформлення втрат запасів у випадках бойових дій, окупації чи втрати контролю над територією створює серйозні виклики для бухгалтерської служби підприємств.

Як слушно зазначає Лишиленко О.В., відсутність узгодженості між окремими нормативними актами негативно позначається на якості облікової інформації, яка використовується для прийняття управлінських рішень [27]. У таких умовах ефективність управління запасами значною мірою залежить від здатності підприємства адаптувати наявні процедури до реальних викликів. У зв'язку з цим постає потреба у вдосконаленні нормативно-правової бази. Одним із пріоритетних напрямів є поступова гармонізація національних стандартів бухгалтерського обліку з міжнародними — зокрема у частині оцінки запасів за справедливою вартістю та розкриття інформації щодо їх руху і

переоцінки [12]. Важливо також розробити галузеві рекомендації, які б враховували специфіку облікових процесів у межах окремих видів економічної діяльності [15]. Це дозволить зробити облік запасів більш релевантним і точним.

Не менш значущим є запровадження електронного документообігу, який забезпечить оперативність, знизить ймовірність помилок та полегшить інтеграцію облікових даних у загальну систему управління підприємством [3]. Окрему увагу слід приділити адаптації нормативної бази до умов воєнного часу. Зокрема, доцільно врегулювати порядок документального оформлення втрат запасів, а також визначити допустимі способи їх оцінки в умовах обмеженого доступу до активів [53].

Як підкреслює Каламан О., підвищення якості нормативно-правового регулювання у сфері обліку запасів є важливим чинником зміцнення фінансової дисципліни та конкурентоспроможності українських підприємств [26]. Особливу роль у цьому процесі відіграє впровадження електронного документообігу та інтегрованих облікових систем на базі ERP-рішень, які дозволяють забезпечити безперервність обліку навіть в умовах обмеженої фізичної присутності персоналу.

Висновки до розділу 1

Проведений теоретичний аналіз засвідчив, що запаси є важливою складовою господарської системи підприємства, яка визначає ритмічність виробництва, операційну безперервність та фінансову стабільність. У підрозділі 1.1 обґрунтовано економічну сутність запасів як частини оборотних активів, охарактеризовано їх класифікаційні ознаки та окреслено їхній вплив на ключові показники діяльності підприємства. Особлива увага приділена стратегічному значенню управління запасами в умовах нестабільного середовища, зокрема, в період воєнного стану.

У підрозділі 1.2 висвітлено зміст обліково-аналітичного забезпечення як ключового інформаційного ресурсу в процесі управління запасами. Доведено,

що ефективно поєднання бухгалтерського, управлінського обліку та економічного аналізу сприяє прийняттю обґрунтованих рішень щодо обсягів, структури та динаміки запасів. Виокремлено проблеми практичного характеру, серед яких – недостатній рівень автоматизації, фрагментарність аналітики та потреба в гнучких ІТ-рішеннях. У цьому контексті, обґрунтовано необхідність впровадження ERP-систем та цифровізації облікових процесів.

Підрозділ 1.3 був присвячений вивченню чинної нормативно-правової бази обліку запасів, що охоплює міжнародні та національні стандарти, а також внутрішні регламенти підприємства. Проаналізовано ключові нормативні акти, зокрема П(С)БО 9 «Запаси» і МСФЗ 2, виявлено їх розбіжності й обґрунтовано потребу у гармонізації стандартів обліку задля підвищення прозорості та порівнюваності звітності. Сформульовано висновок щодо необхідності адаптації нормативної бази до умов нестабільності та ризиків зовнішнього середовища.

Отже, управління запасами – це багаторівневий і динамічний процес, що вимагає не лише надійного нормативного та обліково-аналітичного супроводу, а й стратегічної гнучкості. В умовах постійних викликів, які стоять перед підприємствами, особливо в період воєнного стану, якісне управління запасами набуває критичного значення. Здобуті теоретичні положення формують основу для подальшого дослідження практичного аспекту функціонування системи обліково-аналітичного забезпечення управління запасами на прикладі ТОВ «ТД Ніка-Авто».

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ТД НІКА-АВТО»

2.1 Загальна характеристика ТОВ «ТД Ніка-Авто»

Для проведення аналітичної роботи стану підприємства обрано ТОВ «ТД Ніка-Авто», що розташоване в місті Львів.

Юридична адреса підприємства: Україна, 79034, Львівська область, місто Львів, вулиця Навроцького, будинок 1.

Керівником компанії є Матвіюк Роман Володимирович.

Згідно з даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань дата заснування ТЗОВ «ТД „НІКА-АВТО“» — 17.05.2010.

Підприємство ТОВ "ТД "НІКА-АВТО" є виробничо комерційне підприємство і займається металообробкою:

- металообробкою: токарка, фрезерування, шліфівка, зубонарізка, координатно-розточувальні роботи та ін;
- металоконструкціями: широкий діапазон металоконструкцій під замовлення підприємств та фізичних осіб завдяки сучасному обладнанню плазмової різки, гнуттю листового металу, засобами зварювання. (виготовлення контейнерів, причепів, зерновозів, промислових конструкцій, трибуни, двері, меблі, вивіски, ростові фігури, фасади, огорожі та багато іншого.)

Основний вид діяльності — оптова торгівля залізними виробами та устаткуванням (КВЕД 46.74). Додаткові види діяльності охоплюють широкий спектр, включаючи виробництво металевих конструкцій (КВЕД 25.11), механічну обробку металів (КВЕД 25.62) та оптову торгівлю деталями для автотранспорту (КВЕД 45.31). Перелік представлено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 - Види діяльності ТОВ «ТД НІКА-АВТО»

Код КВЕД	Вид діяльності
Основний вид діяльності	
46.74	Оптова торгівля залізними виробами, водопровідним і опалювальним устаткуванням і приладдям до нього
Додаткові види діяльності	
25.11	Виробництво будівельних металевих конструкцій і частин конструкцій
25.50	Кування, пресування, штампування, профілювання; порошкова металургія
25.61	Оброблення металів та нанесення покриття на метали
25.62	Механічне оброблення металевих виробів
28.12	Виробництво будівельних металевих виробів
32.30	Виробництво спортивних товарів
33.12	Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення
33.13	Ремонт і технічне обслуговування електронного й оптичного устаткування
33.20	Установлення та монтаж машин і устаткування
45.31	Оптова торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів
45.32	Роздрібна торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів
46.49	Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення
46.71	Оптова торгівля твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами
46.90	Неспеціалізована оптова торгівля
47.30	Роздрібна торгівля паливом
47.99	Інші види роздрібної торгівлі поза магазинами
68.20	Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна
69.10	Діяльність у сфері права
71.12	Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Підприємство успішно співпрацює з великими виробничими підприємствами та обслуговує роздрібних клієнтів завдяки сучасному обладнанню та кваліфікованим працівникам.

Основними перевагами підприємства як постачальника є оперативність, виготовлення деталей максимальної точності та за стандартами світових виробничих підприємств.

Фінансово-господарська діяльність підприємства здійснюється згідно

Статуту. Організаційна структура підприємства представлена на табл. 2.2.

Таблиця 2.2 - Організаційна структура ТОВ «ТД НІКА-АВТО»

Посада / Відділ	Кількість працівників	Основні функції
Генеральний директор	1	Загальне керівництво підприємством, прийняття ключових рішень.
Бухгалтер	1	Ведення бухгалтерського обліку, фінансова звітність, контроль фінансових операцій.
Менеджер з продажу	2	Робота з клієнтами, реалізація продукції, укладання договорів.
Інженер-технолог	1	Організація виробничих процесів, контроль якості продукції.
Логіст	1	Організація транспортування продукції, закупівля матеріалів.
Ремонтний персонал	2	Ремонт та обслуговування обладнання і транспорту.
Виробничий персонал	4	Виконання виробничих завдань: механічна обробка металів, складання конструкцій.
Складський працівник	1	Управління запасами, прийом і видача товарів.

Джерело: складено автором

Управління підприємством здійснюється директором, який має повноваження щодо внесення змін і доповнень до Статуту товариства, затвердження програм діяльності підприємства та звітів про їх виконання, а також прийняття рішень про припинення діяльності підприємства.

Директор несе відповідальність за організацію бухгалтерського обліку на підприємстві, забезпечення реєстрації всіх господарських операцій у первинних документах, а також за збереження оброблених документів, реєстрів бухгалтерського обліку та звітності протягом строку, встановленого законодавством України, але не менше трьох років.

З огляду на те, що ТОВ «ТД НІКА-АВТО» є суб'єктом малого підприємництва, ведення бухгалтерського обліку здійснюється виключно головним бухгалтером.

У процесі управління підприємством також залучений невеликий колектив, зокрема:

- начальники підрозділів, які координують роботу працівників, у тому числі виробничого персоналу, операторів і логістів;

- спеціалісти, відповідальні за виконання виробничих і технологічних завдань.

Власною продукцією підприємства є товари та послуги, створені із врахуванням усіх витрат на їх собівартість, включаючи витрати на оплату праці, оренду обладнання, приміщень, транспортних засобів тощо.

ТОВ «ТД «НІКА-АВТО» несе відповідальність за свої зобов'язання усім своїм майном відповідно до чинного законодавства України.

У своїй діяльності підприємство керується Конституцією України, Господарським кодексом України, Податковим кодексом України, іншими нормативно-правовими актами, рішеннями місцевих органів влади та положеннями Статуту.

Податковий облік ведеться відповідно до норм Податкового кодексу України[40]. ТОВ «ТД «НІКА-АВТО» застосовує загальну систему оподаткування та є платником податку на додану вартість (ПДВ). Згідно із законодавством підприємство сплачує:

- податок на прибуток за ставкою 18 %;
- військовий збір за ставкою 1,5 %;
- податок на додану вартість за ставкою 20 %.

Подання фінансової, податкової, статистичної та іншої обов'язкової звітності здійснюється в електронному вигляді через систему електронного документообігу «М.Е.Doc IS». Окрім подання звітності, за допомогою даної системи підприємство реєструє, відправляє та отримує податкові накладні та розрахунки коригувань з ПДВ.

Підприємство звітує про результати господарської діяльності перед Засновником у порядку, визначеному договором про взаємовідносини між підприємством і Засновником.

Покупцями товарів і послуг ТОВ «ТД «НІКА-АВТО» є:

- промислові підприємства;
- гірничодобувні підприємства;
- сільськогосподарські підприємства;

- будівельні компанії;
- торговельні підприємства.

ТОВ «ТД «НІКА-АВТО» перебуває на обліку в таких установах:

- Реєстр платників єдиного внеску: Головне управління ДПС у Львівській області, Львівська державна податкова інспекція (Сихівський район м. Львова), код 43968090. Дата взяття на облік — 20.05.2010 р., номер обліку — 07/03-12117;
- Державна служба статистики України, код 37507880. Дата взяття на облік — 18.05.2010 р.;
- Реєстр платників податків: Головне управління ДПС у Львівській області, Львівська державна податкова інспекція (Сихівський район м. Львова), код 43968090. Номер взяття на облік — 61836.

Підприємство зареєстроване на загальній системі оподаткування, є платником ПДВ (номер платника: 370734013503, станом на 07.04.2025 р.). Податковий борг і борг по єдиному внеску (ЄСВ) відсутні.

Головними конкурентами ТОВ «ТД «НІКА-АВТО» у сфері «Оптова торгівля залізними виробами, водопровідним і опалювальним устаткуванням та приладдям до нього» є:

- ПАТ «СОЛДІ І КО»;
- ТОВ «ТЕПЛОАРМАТУРА»;
- ТОВ «РОМСТАЛ УКРАЇНА»;
- ПП «ТЕПЛОСВІТ ЗАХІД»;
- ТОВ «ВІССМАНН»;
- ТОВ «НІКА-АВТО»;
- ТОВ «ТІВА УКРАЇНА»;
- ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНА КОМПАНІЯ МВМ»;
- ТОВ «СЕЛЛ-ФАСТ УКРАЇНА»;
- ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ "ІНВАР"».

ТОВ «ТД «Ніка-Авто» за організаційно-правовою формою відноситься до приватних підприємств. Статутний капітал підприємства становить 40,0 тис. грн. Статутний капітал є сумою грошових коштів або майнових внесків,

зареєстрованою у Статуті підприємства, і є вкладом засновника в обсяг власного капіталу для гарантування мінімальної суми покриття можливих збитків перед кредиторами. Формування статутного капіталу для приватних підприємств є обов’язковою умовою їх створення відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження принципу державної реєстрації юридичних осіб на підставі модельного статуту». При цьому чинним законодавством не встановлено обмежень щодо мінімального розміру статутного капіталу.

За розміром підприємство належить до категорії малих підприємств відповідно до критеріїв, визначених Законом України № 996-14 [18]. Так, у 2024 році чистий дохід ТОВ «ТД «Ніка-Авто» від реалізації продукції склав 565,8 тис. грн (еквівалентно 12 207,12 євро), балансова вартість активів — 6 623,1 тис. грн (142,9 тис. євро), середньооблікова чисельність працівників становила 15 осіб.

За даними податкових реєстрів України, юридична особа ТОВ «ТД «Ніка-Авто» перебуває на обліку в органах доходів і зборів. Підприємство має чинне свідоцтво платника ПДВ та не зареєстроване у Реєстрі неприбуткових установ та організацій.

ТОВ «ТД «Ніка-Авто» брало участь у чотирьох тендерних процедурах, за результатами яких здобуло перемогу в закупівлях на загальну суму 254 880,00 грн та уклало три договори на аналогічну суму.

Динаміка змін основних показників діяльності ТОВ «ТД «Ніка-Авто» за останні роки наведена у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 - Динаміка фінансових показників ТОВ «ТД Ніка-Авто» за 2020–2024 роки

Показник	2020 .	2021 .	2022 .	2023р.	2024 .	Абсолютна динаміка			
						2020	2021	2022	2023
Балансова вартість активів, тис. грн	4674,4	6465,2	6586,3	5742,4	6623,1	+1948,7	+157,9	+36,8	+880,7
Чистий дохід, тис. грн	137,0	152,2	146,0	316,5	565,8	+428,8	+413,6	+419,8	249,3
Середньооблікова чисельність, осіб	15	15	13	13	15	-	-	- 2	- 2

Джерело: складено автором

Аналізуючи дані таблиці, можна зробити висновок, що у порівнянні з 2023 роком балансова вартість активів зросла на 880,7 тис. грн, чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 249,3 тис. грн, що свідчить про зростання обсягів діяльності та доходів підприємства. Збільшення середньої чисельності працівників свідчить про розширення персоналу підприємства.

Підприємство успішно співпрацює з великими виробничими підприємствами і обслуговує роздрібних клієнтів завдяки сучасному технічному забезпеченню та високому рівню кваліфікації працівників.

Основними перевагами підприємства як постачальника є оперативність, виготовлення деталей максимальної точності та за стандартами світових виробничих підприємств.

Забезпечення підприємства обліковою інформацією здійснює головний бухгалтер, який і проводить фінансово-економічний аналіз підприємства. Головний бухгалтер Він аналізує способи спрямування фінансових коштів, фінансування господарської діяльності, досліджує джерела фінансування діяльності підприємства, приймає участь у формуванні облікової політики підприємства, розробленні бізнес-планів, проводить аналіз всіх витрат підприємства, слідкує за станом дебіторської та кредиторської заборгованості, визначає заходи щодо зменшення витрат, збільшення прибутку підприємства, покращення фінансового стану підприємства.

Директор досліджує ринки збуту продукції, здійснює прогнози, проводить контроль за реалізацією продукції, здійснює пошук шляхів зменшення витрат на збут та покращення використання ресурсів, розширення продажу товару підприємства, виконує замовлення товару для підприємства, на вимогу надає постачальникам інформацію про фінансовий стан підприємства, здійснює, пошук перевізників шляхів зменшення витрат на постачання товару.

При виявленні дефіциту металу на підприємстві здійснюється його закупівля в різних металургійних заводів. Для постачання металу кожного разу наймається новий перевізник за договірною ціною. Розмір ціни перевезення металу залежить від сезону та тривалості дороги.

Логіст займається організацією транспортування продукції, закупівлею

матеріалів.

Складський робітник - комірник приймає товар на склад, забезпечує його належне зберігання, поділ за видами, здійснює його переміщення, проводить складський облік, приймає участь в інвентаризації на складі.

Менеджер з продажу укладає договори з постачання та реалізації товару, організовує вчасне постачання товару покупцям, здійснює збір інформації про покупців, що не сплачують за товар в строк, формує претензії щодо заборгованостей дебіторів, не виконання своїх обов'язків постачальниками.

Начальник з виробництва, в особі інженера -технолога, здійснює нагляд за порядком проведення робіт в виробничих цехах і дільницях, створює плани з виробництва продукції, здійснює пошук шляхів з покращення виробництва, зменшення витрат, забезпечує умови для покращення використання основних засобів, пропонує способи покращення оснащення на виробництві.

Отже, інформаційне забезпечення підприємства для прийняття управлінських рішень формується з різних інформаційних потоків внутрішнього та зовнішнього середовища.

2.2 Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

Від організації бухгалтерського обліку на підприємстві значною мірою залежить рівень його економічної стабільності та ефективності управління. Рационально побудований облік, який мінімізує трудомісткість облікових процесів, дозволяє обліковому персоналу більше часу приділяти аналітичним та контрольним функціям, що сприяє підвищенню якості управлінських рішень[9].

ТОВ «ТД Ніка-Авто», виробниче-комерційне підприємстві, яке займається металообробкою (токарна, фрезерувальна, шліфувальна обробка, зубонарізка, координатно-розточувальні роботи) та виготовленням металоконструкцій (контейнери, причеми, зерновози, трибуни, двері, меблі, вивіски тощо), облік ведеться безперервно з моменту державної реєстрації підприємства у 2010 році.

Питання організації бухгалтерського обліку ТОВ «ТД Ніка-Авто»

перебувають у компетенції директора підприємства у відповідності з чинним законодавством та установчими документами. Для забезпечення ведення обліку ТОВ «ТД Ніка-Авто» було укомплектовано в штат бухгалтерської служби головного бухгалтера[18].

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р., а також положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, інструкціями та іншими нормативними актами, що регулюють ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності, на підприємстві ТОВ «ТД НІКА-АВТО» було затверджено наказ про облікову політику відповідно до вимог Статуту. Цей документ визначає принципи, методи й процедури обліку запасів, забезпечуючи їх достовірне відображення.

Основними цілями облікової політики ТОВ «ТД Ніка-Авто» є оптимізація процесу ведення обліку запасів, забезпечення методологічного підходу до обліку майна, господарських операцій та результатів діяльності, підвищення ефективності облікових процесів і систематизація даних. Облікова політика застосовується систематично щороку, що сприяє стабільності звітності та полегшує аналіз обігу запасів. [53]

Автор вважає, що вона є не лише формальним документом, а й практичним інструментом, який адаптується до викликів, зокрема воєнного стану, що впливає на логістику запасів і ціни на метал.

Відповідно до облікової політики документообіг підприємства регулюється відповідними організаційно-розпорядчими документами, виданими посадовими особами у межах наданих їм повноважень, зокрема наказами про (але не виключно):

- делегування повноважень на право підпису документів;
- організацію бухгалтерської служби;
- проведення інвентаризації та створення постійної та робочих інвентаризаційних комісій;
- маркетингову та збутову політику;
- перелік посад, які мають право користуватися корпоративним

мобільним зв'язком;

- порядок архівування документів, тощо.

Під документообігом розуміють організовану систему створення, перевірки та обробки первинних документів від моменту їх складання до передачі в архів.

На ТОВ «ТД Ніка-Авто» цей процес охоплює кілька стадій: підготовка документів (накладні, акти), їх реєстрація, обробка в автоматизованій системі та архівування. Схематично ці стадії відображено на рис. 2.1.

Джерело: складено автором

Рисунок 2.1 - Стадії організації документообігу на ТОВ «ТД Ніка-Авто».

Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» приділяє увагу оформленню первинних документів і реєстрів:

- 1) Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Первинні документи повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо – безпосередньо після її закінчення. Для контролю та впорядкування оброблених даних на підставі первинних документів можуть складатися зведені облікові документи.
- 2) Первинні та зведені облікові документи можуть бути складені на

паперових або електронних носіях і повинні включати такі обов'язкові реквізити:

- назву документа (форми) ;
- дату і місце його складання;
- назву підприємства, від імені якого складається документ;
- зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції;
- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і за правильність її оформлення;
- особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Інформація, що міститься у прийнятих в обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в реєстрах синтетичного та аналітичного обліку у формі подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку. Операції в іноземній валюті відображаються також у валюті розрахунків платежів по кожній іноземній валюті окремо. Дані аналітичних рахунків повинні бути тотожні відповідним рахункам синтетичного обліку на перше число кожного місяця.

- 3) Реєстри бухгалтерського обліку повинні мати назву у них зазначаються період реєстрації господарських операцій, прізвища та підписи або інші дані, що дають змогу ідентифікувати осіб, які брали участь у їх складанні.
- 4) Господарські операції повинні бути відображені в облікових реєстрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені.
- 5) У разі складання та зберігання первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку на машинних носіях інформації підприємство зобов'язане за свій рахунок виготовити їхні копії на паперових носіях на вимогу інших учасників господарських операцій, а також правоохоронних органів та відповідних органів у межах їхніх повноважень, передбачених законодавством.
- 6) Підприємство вживає всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних

документах і реєстрах бухгалтерського обліку та забезпечує їхнє належне зберігання протягом установленого терміну.

7) Відповідальність за несвоєчасне складання первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку та недостовірність відображених у них даних несуть особи, які склали та підписали ці документи.

8) Первинні документи та реєстри бухгалтерського обліку можуть бути вилучені у підприємства тільки за рішенням відповідних органів, прийнятим у межах їх повноважень, передбачених законодавством. Уповноважена посадова особа підприємства має право в присутності представників органів, які здійснюють таке вилучення, зняти копії документів, що вилучаються. Обов'язковим є складання реєстру документів, що вилучаються, у порядку, встановленому законодавством.

9) Первинні документи з обліку виробничих запасів ТОВ «ТД Ніка-Авто» можна розділити на три складові: документи з надходження та оприбуткування, документи з руху та вибуття, а також документи з інвентаризації та списання запасів.

10) Перша група – документи з надходження та оприбуткування запасів. Ці документи використовуються для фіксації закупівлі сировини (листовий метал, зварювальні дроти) та матеріалів (фарба, болти), необхідних для металообробки та виробництва металоконструкцій.
[18,42]

Таблиця 2.4 - Документи з надходження та оприбуткування запасів

Найменування документа	Характеристика та призначення
Товарно-транспортна накладна	Фіксує відомості про вантаж (наприклад, 5 тонн металу), вантажно-розвантажувальні роботи та маршрут доставки
Рахунок-фактура	Розрахунковий документ, що виписується постачальником на ім'я покупця на кожну партію відвантажених запасів
Накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей	Забезпечує списання запасів у постачальника, оприбуткування їх підприємством (наприклад, метал для контейнерів) та дозвіл на вивіз.
Довіреність (ф. № М-2)	Використовується для отримання запасів від постачальника через уповноважену особу.

Акт закупки товарно-матеріальних цінностей	Документує закупівлі запасів підзвітними особами
Журнал обліку вантажів, що надійшли	Реєструє транспортні документи та оприбуткування вантажів (наприклад, листовий метал) на склад.
Прибутковий ордер (ф. № М-4)	Використовується для обліку матеріалів від постачальників (наприклад, 5 тонн металу) чи з переробки.

Джерело: складено автором

З наведеної таблиці документів із надходження та оприбуткування запасів ми бачимо, що необхідно складати щонайменше чотири типи документів лише для фіксації надходження запасів, що вимагає від бухгалтера чіткої організації не тільки ведення обліку запасів, а й діловодства. Ця необхідність виникає для всіх груп первинних документів щодо обліку виробничих запасів, адже правильне оформлення документів забезпечує достовірність обліку та прозорість операцій.

Друга група – документи зі складського обліку та внутрішнього переміщення запасів. Ці документи застосовуються для відстеження руху запасів на складах підприємства та їх переміщення між підрозділами чи цехами (наприклад, із основного складу до цеху для виробництва причепів).

Таблиця 2.5 - Документи зі складського обліку та внутрішнього переміщення запасів

Найменування документа	Характеристика та призначення
Картка складського обліку (ф. № М-12)	Використовується для щоденного відстеження надходження та витрачання запасів (наприклад, листового металу) на складі.
Регістр прийняття-здачі документів (ф. № М-13)	Документує передачу прибуткових і видаткових документів до бухгалтерії (наприклад, накладних на метал).
Відомість обліку залишків матеріалів на складі (ф. № М-14)	Забезпечує контроль відповідності складських і бухгалтерських даних про залишки.
Матеріальний ярлик (ф. № М-16)	Вказує характеристики запасів за місцем зберігання (наприклад, сталь на складі) і слугує їхньою ідентифікацією.

Сигнальна довідка про відхилення (ф.№ М-18)	Фіксує розбіжності між фактичними та нормованими запасами (наприклад, нестача металу на складі), складається завскладом (комірником).
Матеріальний звіт (ф.№ М19)	Підсумовує рух запасів за період (наприклад, використання фарби для трибун) і передається до бухгалтерії.

Джерело: складено автором

Третя група – документи з відпуску (списання) виробничих запасів. Ці документи використовуються для фіксації відпуску запасів у виробництво, їх списання чи переміщення всередині підприємства (наприклад, для виготовлення контейнерів чи причепів).

Таблиця 2.6 - Документи з вибуття (списання) виробничих запасів

Найменування документа	Характеристика та призначення
Лімітно-забірна картка (ф. № М-8)	Використовується для багаторазового відпуску одного виду матеріалів протягом місяця (наприклад, видача зварювальних дротів для виробництва).
Лімітно-забірна картка (ф. № М-9)	Застосовується для чотириразового відпуску лімітованих матеріалів на один вид витрат (наприклад, видача металу для виготовлення причепа).
Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів (ф. № М-10)	Документує періодичний відпуск, заміну матеріалів чи додатковий (понадлімітний) відпуск (наприклад, додаткова видача фарби для трибун).
Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (ф. № М-11)	Використовується для відпуску матеріалів усередині підприємства чи в його відокремлені господарства (наприклад, переміщення металу з основного складу до цеху). Включає кількість, дату, підписи.

Джерело: складено автором

Таким чином, як бачимо з наведеного загального переліку документів, існує їх величезна кількість і різноманітність, що нагромаджує процес реєстрації й обробки документів на всіх ділянках обліку підприємства і вимагає від бухгалтера ретельного ведення організаційних аспектів обліку виробничих запасів підприємства. Правильне оформлення документів забезпечує контроль над рухом запасів і достовірність фінансової звітності.

Запаси на ТОВ «ТД Ніка-Авто» можуть надходити з різних джерел, серед яких такі як:

- Придбання за грошові кошти: основне джерело надходження запасів, наприклад, закупівля листового металу у постачальників.
- Внесок до статутного капіталу: засновники можуть внести запаси (наприклад, метал або обладнання) як частину своєї частки.
- Безоплатне надходження: запаси можуть бути отримані безкоштовно, наприклад, у рамках спонсорської допомоги.
- За бартерними операціями: обмін запасів на інші товари чи послуги, наприклад, обмін металу на рекламні послуги.

Облік придбання виробничих запасів за грошові кошти на ТОВ «ТД Ніка-Авто» здійснюється відповідно до П(С)БО 9 «Запаси». Первісною вартістю виробничих запасів, що придбані за плату, є собівартість, яка складається з таких витрат:

- а) договірна вартість (наприклад, 100 000 грн за 5 тонн листового металу);
- б) витрати на оплату посередницьких послуг, пов'язаних із пошуками та придбанням запасів (наприклад, 2 000 грн за послуги брокера);
- в) витрати на інформаційні та інші подібні послуги (маркетингові, рекламні), пов'язані з пошуками та придбанням запасів (наприклад, 1 000 грн за маркетингові дослідження ринку металу);
- г) витрати на заготівлю, вантажно-розвантажувальні роботи, транспортування запасів до місця їх використання, включаючи витрати на страхування й відсотки за комерційний кредит постачальників (наприклад, 5 000 грн за транспортування та 500 грн за страхування);
- д) інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням виробничих запасів та доведенням їх до стану придатності для використання за запланованими цілями (наприклад, 1 500 грн за обробку металу перед використанням). [42]

Облік запасів на ТОВ «ТД Ніка-Авто» ведеться в автоматизованій системі, яка відповідає українським стандартам, із програмою «Клієнт-Банк» для безготівкових платежів. Процес включає:

- Документування: усі операції з запасами фіксуються в первинних

документах. Наприклад, для надходження 5 тонн листового металу використовується прибутковий ордер (ф. № М-4), а для відпуску зварювальних дротів у виробництво – лімітно-забірна картка (ф. № М-8).

- Реєстрація: дані вносяться до журналу-ордера, де відображаються надходження (листовий метал), використання (виробництво контейнерів) і вибуття (реалізація готової продукції).
- Облік на рахунках: записи переносяться на синтетичні та аналітичні рахунки. Синтетичний облік ведеться на рахунку 20 «Виробничі запаси», а аналітичний – у картках складського обліку за видами матеріалів (сталь, алюміній, фарба).
- Аналіз: щомісяця звіряються залишки на складах із даними бухгалтерії, проводяться інвентаризації, готуються аналітичні звіти для керівництва.

Журнал-ордер фіксує операції хронологічно. Аналітичний облік ведеться в картках за складами (основний, тимчасові) і групами (металопрокат, фарба). Так, для листового металу в картці складського обліку (ф. № М-12) зазначаються дата надходження, кількість (кг), постачальник, а також відпуск у виробництво із зазначенням цеху (наприклад, цех виробництва причепів).

Облік запасів базується на Плані рахунків бухгалтерського обліку, затверджену наказом Міністерства фінансів України. Основні рахунки та субрахунки, які використовуються на ТОВ «ТД Ніка-Авто»:

- Рахунок 20 «Виробничі запаси»: основний синтетичний рахунок для обліку запасів. Дебет – надходження запасів, кредит – їх вибуття.
 - Субрахунок 201 «Сировина й матеріали»: облік сировини (листовий метал, зварювальні дроти) та матеріалів (фарба, болти) із включенням транспортно-заготівельних витрат.
 - Субрахунок 203 «Паливо»: облік палива, яке використовується для роботи техніки (наприклад, дизель для навантажувачів).

- Рахунок 23 «Виробництво» : облік витрат на обробку матеріалів (зарплата працівників цеху, амортизація верстатів).
- Рахунок 26 «Готова продукція»: облік готових металоконструкцій (причепи, трибуни).
- Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками»: облік заборгованості перед постачальниками за отримані запаси.
- Рахунок 64 «Розрахунки за податками і платежами»: облік ПДВ (зокрема, вхідного ПДВ при закупівлі запасів).
- Рахунок 94 «Інші витрати»: облік витрат від уцінки запасів або виявлених нестач під час інвентаризації.

ТОВ «ТД Ніка-Авто» запаси надходять із різних джерел, і кожне джерело має свої особливості обліку. Нижче наведено приклади бухгалтерських проводок для різних випадків надходження запасів.

Таблиця 2.7 -Відображення в обліку надходження запасів ТОВ «ТД Ніка-Авто»

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Д-т	К-т
1	Переведено виробничі запаси з однієї категорії до іншої	20	20
2	Оприбутковано виробничі запаси, виготовлені власними силами	20	23
3	Оприбутковано запаси, придбані підзвітною особою за грошові кошти	20	372
4	Оприбутковано виробничі запаси як внесок до статутного капіталу	20	46
5	Оприбутковано виробничі запаси, що надійшли від постачальника; відображено податковий кредит з ПДВ	20, 641	631
6	Оприбутковано безоплатно одержані виробничі запаси	20	719
7	Виявлено лишки запасів в результаті інвентаризації	20	719
8	Оплачено витрати на транспортування виробничих запасів, що надійшли	20	311

Джерело: складено автором

ТОВ «ТД Ніка-Авто» закупило 5 тонн листового металу. Собівартість включає: договірну вартість – 100 000 грн, посередницькі послуги – 2 000 грн, маркетингові послуги – 1 000 грн, транспортування та вантажно-розвантажувальні роботи – 5 000 грн, страхування – 500 грн, обробка металу – 1 500 грн. Загальна сума без ПДВ – 110 000 грн, ПДВ – 22 000 грн, до оплати постачальнику – 132 000 грн.

Таблиця 2.8 – Відображення у бухгалтерському обліку надходження запасів
ТОВ «ТД Ніка-Авто»

№	Зміст операції	Документ	Сума (грн)	Дт	Кт
1	Оприбуткування листового металу	Прибутковий ордер (ф. № М-4)	100 000	201	63
2	Відображення посередницьких послуг	Акт виконаних робіт	2 000	201	63
3	Відображення маркетингових послуг	Акт виконаних робіт	1 000	201	63
4	Відображення транспортних витрат	Акт транспортних послуг	5 000	201	63
5	Відображення витрат на страхування	Страховий поліс	500	201	63
6	Відображення витрат на обробку металу	Акт виконаних робіт	1 500	201	63
7	Відображення вхідного ПДВ	Рахунок-фактура	22 000	64	63

Джерело: складено автором

Згідно з П(С)БО 9, на ТОВ «ТД Ніка-Авто» виділяють такі головні причини списання виробничих запасів з балансу:

1. Відпуск у виробництво (напр, листовий метал для виготовлення причепів).Списання за невідповідності критеріям активу (наприклад, зіпсована фарба).
2. Списання у зв'язку з псуванням або крадіжкою (, втрата металу через крадіжку).
3. Реалізація на сторону (продаж надлишків металу).
4. Списання у зв'язку з передачею до статутного капіталу іншого підприємства.
5. Списання запасів внаслідок їх безоплатної передачі (благодійна допомога у вигляді металу).

Нижче наведено типові бухгалтерські записи по списанню запасів ТОВ «ТД Ніка-Авто».

Таблиця 2.9 - Відображення в обліку списання запасів ТОВ «ТД Ніка-Авто»

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Д-т	К-т

1	Відпущено зі складу виробничі запаси для виробництва продукції	23	20
3	Списано запаси для загальновиробничих потреб	91	20
4	Списано запаси, витрачені для адміністративних потреб	92	20
5	Списано запаси для забезпечення витрат зі збуту продукції (наприклад, упаковка для трибун)	93	20
6	Списано облікову вартість реалізованих виробничих запасів (наприклад, продаж надлишків металу)	943	20
7	Передані виробничі запаси як внесок до статутного капіталу іншого підприємства	14	20
8	Безоплатно передані запаси іншому підприємству	949	20
9	Списання запасів, яких не вистачає		
10	Виявлена нестача виробничих запасів при інвентаризації (за собівартістю)	947	20
11	Відображено на позабалансовому рахунку суму недостачі	072	
12	Відображена сума, що підлягає відшкодуванню винною особою	375	716
13	Списано з позабалансового рахунку суму недостачі		072
14	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	716	641
15	Внесено винною особою заборгованість: а) в касу;	301	375
	б) віднесено в рахунок заробітної плати	661	375

Джерело: складено автором

Так, 12 червня 2024 року 2 тонни листового металу (первісна вартість 42 000 грн) відпущено у виробництво для виготовлення причепів, а 100 кг зварювальних дротів (10 000 грн) безоплатно передано іншому підприємству. ПДВ за звичайними цінами – 2 000 грн.

Таблиця 2.10 – Відображення в обліку безоплатної передачі запасів ТОВ «ТД Ніка-Авто»

№	Зміст операції	Документ	Сума (грн)	Дт	Кт
1	Відпуск листового металу у виробництво	Накладна-вимога (ф. № М-11)	42 000	23	201
2	Безоплатна передача зварювальних дротів	Акт передачі	10 000	949	201
3	Відображення ПДВ за безоплатною передачею	Податковий розрахунок	2 000	949	641

Джерело: складено автором

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємство зобов'язане проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їхня наявність, стан і оцінка.[43] Об'єкти та періодичність проведення інвентаризації визначаються власником (керівництвом)

підприємства.

На ТОВ «ТД Ніка-Авто» інвентаризація проводиться щороку станом на 1 грудня перед складанням річної фінансової звітності. Щомісяця здійснюється розрахунок вартості залишків покупних товарів, сировини, матеріалів, комплектуючих виробів, напівфабрикатів, малоцінних необоротних матеріальних активів, предметів на складах, у незавершеному виробництві та залишках готової продукції. Сума транспортно-заготівельних витрат включається до первісної вартості запасів. Процес інвентаризації складається з кількох етапів, зображених на рисунку 2.3.

Джерело: складено автором

Рисунок 2.3 - Етапи інвентаризації на ТОВ «ТД Ніка-Авто»

Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік. Проміжна звітність складається щоквартально нарастаючим підсумком з початку звітного року в складі балансу діяльності підприємства та звіту про фінансові результати. Баланс підприємства складається за станом на кінець останнього звітного дня кварталу (року).

Усі господарські операції на ТОВ «ТД Ніка-Авто» своєчасно документуються. Документація відіграє важливу роль у управлінні діяльністю підприємства, а саме:

дає уявлення про фактичний стан господарських засобів та їх зміни у

процесі кругообігу засобів;

забезпечує прозорість у роботі підприємства та контроль наявності і руху майна і коштів;

є юридичним (правовим) свідченням господарських операцій, що здійснюються;

є важливим джерелом контролю для зовнішніх і внутрішніх користувачів при проведенні ревізії, аудиту, аналізу господарської діяльності.

На підприємстві застосовується автоматизована система для ведення бухгалтерського обліку, яка забезпечує відповідність українським стандартам. Бухгалтерія оснащена системою «Клієнт-Банк», яка обслуговує всі платежі в безготівковій формі. Головний бухгалтер здійснює контроль за діяльністю матеріально-відповідальних осіб, перевіряє їх звітність, бере участь в інвентаризації цінностей, контролює правильність оформлення первинних документів та їх відповідність чинному законодавству, відповідає за збереженість бухгалтерської документації на всіх етапах документообігу та своєчасність подання бухгалтерської звітності відповідним користувачам. Гроші по касових ордерах приймаються і видаються тільки в день їх оформлення. При завершенні операцій бухгалтер підписує всі прибуткові та видаткові касові ордери, а додані до них документи позначаються штампом або написом: на прибуткових – «отримано», на видаткових – «сплачено», із зазначенням дати. Оплата праці, виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності, премій тощо проводиться бухгалтером за платіжними відомостями з перерахуванням коштів на рахунок кожного працівника.

Усі факти надходження і вибуття готівки відображаються в касовій книзі – документі встановленої форми, що застосовується для первинного обліку готівки в касі ТОВ «ТД Ніка-Авто». У ній у хронологічній послідовності відображається витрачання і надходження готівки, що дає можливість контролювати рух коштів підприємства. Записи в касовій книзі здійснюються бухгалтером одразу після отримання або видачі грошей за кожним ордером або документом, що його замінює.

Отже, організація бухгалтерського обліку ТОВ «ТД Ніка-Авто» відповідає діючим нормам і реалізується відповідно до облікової політики підприємства. Використання автоматизованої системи забезпечує автоматизацію ключових процесів і відповідність українським стандартам. Проте воєнний стан створює додаткові ризики: можливі втрати документів через фізичні руйнування, кібератаки на електронні системи, затримки в логістиці запасів. Крім того, 15% операцій досі обробляються вручну, що знижує ефективність.

2.3 Аналіз управління запасами ТОВ «ТД Ніка-Авто»

Важливою умовою для успішного процвітання підприємства є ефективне використання виробничих запасів, яке можливе тільки за умови правильної організації їх обліку та внутрішнього контролю над їх використанням та рухом. [50]

Запаси ТОВ «ТД Ніка-Авто», які включають сировину (листовий метал), допоміжні матеріали (зварювальні дроти, болти, фарбу) та готову продукцію (причепи, контейнери, трибуни), є ключовим ресурсом для забезпечення безперебійного виробництва. Особливо це актуально в умовах воєнного стану, коли логістичні ланцюги зазнають перебоїв через обмеження транспортних маршрутів, а ціни на сировину зростають через інфляцію та нестабільність поставок.

Аналіз стану та ефективності використання виробничих запасів є важливою функцією та необхідним інструментом діяльності підприємства. Однією з умов досягнення високих кінцевих результатів від виробничої діяльності підприємства й підвищення її ефективності є постійне продумане формування запасів і вміле управління ними. Прийняття рішень щодо управління матеріальними ресурсами впливає на всю господарську діяльність суб'єкта господарювання: обсяг реалізації (виробництва), величину витрат, прибуток і рентабельність. Тобто, для будь-якого суб'єкта господарювання все важливішою функцією стає аналіз забезпечення підприємства матеріальними ресурсами та оцінка ефективності їх витрачання. [44,50]

Аналіз виробничих запасів підприємства має за мету забезпечити ефективне виконання виробничої програми за рахунок зведення до мінімуму матеріальних витрат, зменшення обсягу виробничих запасів, зниження цін на ресурси та підвищення їх якості.[7]

Аналіз ефективності використання виробничих запасів дозволяє оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої запаси для забезпечення виробництва та задоволення потреб клієнтів. Мета аналізу ефективності використання запасів полягає в дослідженні та вдосконаленні способу управління запасами на підприємстві з метою досягнення оптимального балансу між задоволенням потреб клієнтів та мінімізацією витрат, пов'язаних з утриманням запасів.

В умовах ринкової економіки розширення виробництва продукції відбувається не стільки за рахунок приросту виробничих запасів, скільки внаслідок підвищення ефективності їх використання.[38,44] У зв'язку з цим найважливішим напрямом аналізу є вивчення закономірностей витрат матеріалів та резервів подальшого їх зниження. Для характеристики ефективності використання сировини та матеріалів застосовується система узагальнювальних та часткових показників, розрахунок яких ґрунтується на показнику матеріальних витрат. Це пояснюється тим, що в процесі виробництва готової продукції виробничі запаси поступово споживаються, а їх вартість враховується у витратах виробництва як матеріальні витрати.

До узагальнювальних показників належать: прибуток на одну гривню матеріальних витрат, матеріаловіддача, матеріаломісткість, коефіцієнт співвідношення темпів зростання обсягу виробництва продукції та матеріальних витрат, частка матеріальних витрат у собівартості продукції, коефіцієнт використання матеріалів. Вони оцінюють ефективність використання виробничих запасів підприємством і його структурними підрозділами.

Найважливішим серед перелічених показників вважають матеріаломісткість продукції, яку аналізують за такими напрямками: аналіз рівня і динаміки матеріаломісткості продукції за аналізований період; аналіз зміни

матеріаломісткості за окремими елементами (сировинномісткість, металомісткість, паливомісткість, енергомісткість тощо); аналіз впливу факторів на зміну матеріаломісткості продукції; аналіз зміни матеріаломісткості найважливіших видів продукції.[44]

Результати аналізу динаміки показників ефективності використання виробничих запасів ТОВ «ТД Ніка-Авто» подано в табл. 2.11.

Таблиця 2.11 - Динаміка показників використання виробничих запасів
ТОВ «ТД Ніка-Авто»

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютне відхилення
Обсяг виробленої продукції у порівнянних цінах(без ПДВ і акц. збору), тис.грн	11035,0	10037,7	10491,0	+ 453,3
Собівартість виробленої продукції, тис.грн	6065,9	7842,3	7942,0	+ 99,7
Матеріальні витрати на виробництво продукції, тис.грн	3154,3	6744,4	5956,5	- 787,9
Матеріаломісткість продукції, коп/грн	29	67	57	- 10
Матеріаловіддача продукції, коп/грн	350	149	176	+ 27
Частка матеріальних витрат у собівартості продукції, %	52,0	86,0	75,0	- 11
Рентабельність виробничих запасів	7,36	23,89	124,29	+ 100,4

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «ТД Ніка-Авто».

Аналіз використання виробничих запасів ТОВ «ТД Ніка-Авто» свідчить про зниження у 2023 році, а потім підвищення ефективності їх використання у 2024 році. У 2022 році матеріаломісткість становила 29 коп./грн., а у 2023 – 67 коп./грн., тобто використання матеріалів збільшилось на 38 коп. (67 – 29) на кожен гривню виробленої продукції. У 2024 році матеріаломісткість становить 57 коп./грн., тобто використання матеріалів зменшилось на 10 коп. (57–67) на кожен гривню виробленої продукції.

Відповідно зменшилась у 2023 році матеріаловіддача продукції на 201 коп./грн. (149 – 350), а у 2024 – зросла на 27 коп., що сприяло зростанню обсягу виробленої продукції і кожної гривні витрачених матеріальних ресурсів. Частка матеріальних витрат у собівартості продукції займає більше половини, що

свідчить про високу матеріаломісткість продукції з тенденцією до зниження (у 2022 році – 52 %, у 2023 році – 86.0 %, а у 2024 – 75.0 %).

Розрахунок показників ефективності

Матеріаломісткість:

- 2022: $\frac{3154,3}{11035} \times 100 = 29\text{коп/грн.}$
- 2023: $\frac{6744,4}{10037,7} \times 100 = 67\text{коп/грн.}$
- 2024: $\frac{5956,5}{10491} \times 100 = 57\text{коп/грн.}$

Зростання у 2023 році пояснюється зростанням цін на сировину, а зниження у 2024 році – оптимізацією витрат.

Матеріаловіддача:

- 2022: $\frac{11035}{3154,3} \times 100 = 350\text{коп/грн.}$
- 2023: $\frac{10037,7}{6744,4} \times 100 = 149\text{коп/грн.}$
- 2024: $\frac{10491}{5956,5} \times 100 = 176\text{коп/грн.}$

Зниження у 2023 році відображає меншу ефективність, а зростання у 2024 році – покращення управління.

Частка матеріальних витрат у собівартості:

- 2022: $\frac{3154,3}{6065,9} \times 100 = 52,0\%.$
- 2023: $\frac{6744,4}{7842,3} \times 100 = 86,0\%.$
- 2024: $\frac{5956,5}{7942} \times 100 = 75,0\%.$

Висока частка у 2023 році пов'язана зі зростанням собівартості через інфляцію, а зниження у 2024 році – результат економії.

Можливими шляхами подальшого поліпшення використання матеріалів є рівномірне завезення товарно-матеріальних цінностей; формування запасів у межах можливого мінімуму для постійного забезпечення безперервності процесу виробництва; недопущення придбання непотрібних і реалізація надлишкових матеріалів.

В процесі аналізу виробничих запасів особливого значення надають вивченню причин зміни матеріаломісткості продукції. Проводиться такий

аналіз на трьох рівнях:

- 1) матеріаломісткість всієї виробленої підприємством продукції;
- 2) матеріаломісткість конкретного виду продукції;
- 3) матеріаломісткість одиниці продукції (питома матеріаломісткість).

Матеріаломісткість продукції ТОВ «ТД Ніка-Авто» залежить від суми матеріальних витрат на її виробництво, а також від обсягу і структури виробленої продукції. В свою чергу, на величину матеріальних витрат впливають: кількість і структура виробленої продукції, питомі витрати матеріалів і вартість цих матеріалів, а на обсяг виробленої продукції – кількість і структура виробленої продукції, а також відпускні ціни на неї.

Аналіз матеріаломісткості окремих видів продукції проводять з метою оцінки її рівня та встановлення причин зміни. До основних причин належать: зміна питомих витрат матеріалів, ціни матеріалів і ціни одиниці продукції.

Матеріаломісткість одиниці продукції залежить від кількості (маси) витрачених матеріалів на її виготовлення та середньої вартості одиниці матеріальних ресурсів

Рентабельність цього виду ресурсів у 2024 році порівняно з 2023 роком збільшилася на 100,40% внаслідок того, що темпи збільшення прибутку, на 44.06% були нижчими, ніж темпи зниження середньорічного обсягу виробничих запасів. Рентабельність виробничих запасів знаходиться на стабільному рівні, з 2023 року даний показник зростає, на 1 грн виробничих запасів припадало 23.89 копійок прибутку від основної діяльності, а у 2024 році спостерігається значне збільшення показника. За звітний період кожна гривня, вкладена у виробничі запаси, забезпечила отримання 124.29 копійок основного прибутку.

Оборотність виробничих запасів підприємства визначає їх систематичне перетворення у готову продукцію, реалізацію і придбання нових виробничих запасів, необхідних для продовження процесу виробництва. Чим швидше обертаються оборотні ресурси, тим менше їх потрібно в запасі для забезпечення того ж самого обсягу випуску.

Коефіцієнт оборотності запасів показує, наскільки ефективно компанія

використовує свої запаси, шляхом ділення собівартості проданих товарів на середню вартість запасів за період.

Таблиця 2.12 - Оцінка оборотності виробничих запасів на ТОВ «ТД Ніка-Авто»

Показник	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення		
				2023 від 2022	2024 від 2023	2024 від 2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт) тис.грн	11035,0	10037,7	10491,0	-997,3	+453,3	-544
Коефіцієнт зносу основних засобів	2069,3	1324,6	294,3	-744,7	-1030,3	-1775
Оборотність активів, ресурсовіддача	5,33	7,58	35,65	+ 2,25	+28,07	+30,32
Фондовіддача	124,51	61,65	13,53	-62,86	-48,12	-110,98
Коефіцієнт оборотності запасів	0,19	0,13	0,28	-0,06	+0,15	+0,09

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ "ТД "НІКА-АВТО"

За даними табл. 3.2 можна зробити такі висновки:

Показник «чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)» у 2022 році мав негативну динаміку. У 2023 році спостерігається його зниження на 997,3 тис. грн, а у 2024 році порівняно з 2023 роком зростання склало 453,3 тис. грн, хоча загалом порівняно з 2022 роком чистий дохід знизився на 544,0 тис. грн.

Показник «середньорічний обсяг виробничих запасів» також протягом 3-х років мав тенденцію до поступового зниження, 2024 році порівняно 2023 роком даний показник зменшився на 1775.0 тис. грн.

Коефіцієнт оборотності запасів – це фінансовий коефіцієнт, який вимірює, наскільки швидко підприємство здатна продати та замінити свої запаси протягом певного періоду часу. Керівники підприємств можуть використовувати коефіцієнт оборотності запасів, щоб зрозуміти ефективність процесу їх ланцюга поставок і управління складом. Цей коефіцієнт також дає змогу зрозуміти попит на продукт на ринку та доступність. Хороший коефіцієнт оборотності запасів залежить від галузі та може залежати від кількох

факторів, таких як характер бізнесу, тип продукції, що продається, і ринковий попит. Однак, загалом, вищий коефіцієнт оборотності запасів вважається кращим. А вищий коефіцієнт оборотності запасів вказує краща ефективність бізнесу. Це також вказує на те, що компанія ефективно керує своїми запасами та має високі показники продажів.

Особливу увагу необхідно звернути на значення коефіцієнта обертання, який у 2023 році порівняно з минулим характеризувався зростанням на 2.25 оберти, а у 2024 році порівняно з 2023 роком – збільшився на 28.07 оберти. Тобто фактично відбулося зростання кількості обертів виробничих запасів. Під час дослідження тривалості обороту виробничих запасів встановлено, що у 2023 році порівняно з 2022 роком час обороту знизився на 65.86 дня, що позитивно характеризувалося. В 2024 році відбулося зниження даного показника в порівнянні з 2023 роком на 48.12 дня, що, в свою чергу, позитивно позначається на загальній оборотності запасів;

Значення показника «коефіцієнт закріплення виробничих запасів» дозволяє констатувати, що у 2023 році порівняно з 2022 роком відбулося зниження суми середнього залишку виробничих запасів, що припадає на одну гривню виручки від продажу продукції на 0,06 пункти, а у 2024 році порівняно з 2023 роком, навпаки, відбулося збільшення даного показника на 0,15 пункти, що також свідчить про погіршення обертання виробничих запасів у звітному році. Основною причиною сповільнення оборотності було те, що середня величина виробничих запасів та чистий дохід від реалізації продукції у 2022-2024 рр. значно скоротилися.

Своєчасне надходження і ефективне використання виробничих запасів забезпечує безперебійну, ритмічну роботу підприємства, забезпечує виконання бізнес-плану і збільшення прибутку. Необґрунтований надлишок може призводити до уповільнення обертання оборотних ресурсів, що погіршує фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Для підвищення ефективності використання виробничих запасів на підприємстві потрібно аналізувати тенденції зміни складу виробничих запасів, виконання плану за їх рівнем, розраховувати вплив факторів на їх приріст,

визначити показники, що характеризують ефективність використання цього виду ресурсів, собівартість товарної продукції, результативність і раціональність діяльності. Раціональне використання виробничих запасів на підприємстві є найважливішим фактором зниження матеріаломісткості і собівартості виробленої продукції, підвищення прибутковості і рентабельності виробництва.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці нових методів управління виробничими запасами, які зменшуватимуть вартість їх утримання, та плануванні розробок моделей, що дозволять забезпечити оптимальну наявність виробничих запасів для досягнення максимального зростання ефективності їх використання.

Висновки до розділу 2

У сучасних умовах господарювання ТОВ «ТД Ніка-Авто» стикається з низкою викликів: зростання цін на сировину, паливо та електроенергію, жорстка конкуренція на ринку, відсутність державної підтримки та нестача обігових коштів. Попри ці труднощі, товариство активно впроваджує нові технології та продукцію, що сприяє його розвитку.

У розділі 2 проведено комплексний аналіз організації обліку та управління запасами ТОВ «ТД Ніка-Авто», яке є виробничо-комерційним підприємством у м. Львів, що спеціалізується на металообробці та виготовленні металоконструкцій. Визначено, що облік запасів, який ведеться з 2010 року, відповідає чинним нормативним актам, зокрема П(С)БО 9, і базується на автоматизованій системі з використанням програми «Клієнт-Банк».

Організацію обліку забезпечує головний бухгалтер, а документообіг охоплює три ключові групи документів: надходження, рух та вибуття запасів, що гарантують контроль і достовірність даних. Особливу увагу приділено джерелам надходження запасів (придбання, внесок до статутного капіталу, безоплатне надходження, бартер) та причинам їх вибуття, проілюстрованим відповідними бухгалтерськими проводками.

Аналіз фінансових показників за 2020–2024 роки свідчить про зростання балансової вартості активів на 880,7 тис. грн та чистого доходу на 249,3 тис. грн у 2024 році порівняно з 2023 роком, що відображає позитивну динаміку діяльності підприємства. Водночас воєнний стан створює виклики, такі як затримки логістики та зростання цін на сировину, що впливає на 15% ручної обробки операцій. Ефективність використання запасів у 2024 році покращилася: матеріаломісткість знизилася на 10 коп./грн, матеріаловіддача зросла на 27 коп./грн, а рентабельність запасів зросла на 100,4%, до 124,29 коп./грн. Коефіцієнт оборотності запасів підвищився до 0,28, що вказує на ефективне управління запасами, попри скорочення їх обсягу на 1775 тис. грн.

Отже, організація обліку на ТОВ «ТД Ніка-Авто» забезпечує стабільність і контроль, але потребує автоматизації решти ручних операцій та адаптації до воєнних ризиків. Подальше вдосконалення управління запасами можливе через оптимізацію логістики, зменшення надлишків та розробку нових методів планування.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ «ТД НІКА-АВТО»

3.1 Рекомендації щодо ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління запасами на підприємстві

Ефективне управління запасами є одним із ключових елементів забезпечення стабільної та безперервної господарської діяльності підприємств в Україні, особливо в умовах складних економічних і соціальних обставин.[55] Нинішній воєнний стан, який триває з лютого 2022 року, суттєво впливає на всі сфери бізнесу, включаючи логістику, постачання сировини та зберігання матеріалів. Затримки в доставці через перекриття транспортних маршрутів, зростання цін на основні ресурси (наприклад, метал, який за останні два роки подорожчав на 25–30%), а також нестабільність попиту створюють додаткові виклики для підприємств. У таких умовах правильна організація обліково-аналітичного забезпечення стає не просто бажаним, а життєво важливим фактором для підтримки конкурентоспроможності та фінансової стійкості.[9]

Запаси, як основна складова оборотних активів, відіграють вирішальну роль у формуванні собівартості продукції, забезпеченні виробничих циклів та оптимізації витрат.[42,54] Перехід України до ринкових відносин, який активно відбувається в останні роки, вимагає від підприємств адаптації своїх систем управління до нових реалій.[50] Нові економічні відносини проникають у всі сфери господарської діяльності, змушуючи компанії переглядати підходи до планування, обліку та аналізу запасів. У цьому контексті зростає потреба в наближенні вітчизняних стандартів бухгалтерського обліку, контролю та аналізу до міжнародних норм, що дозволяє підприємствам не лише відповідати глобальним вимогам, але й залучати іноземних партнерів та інвесторів.[11] Як зазначають фахівці, ефективна організація обліку запасів залежить не лише від раціонального вибору постачальників, які можуть забезпечити необхідні обсяги товарно-матеріальних цінностей, але й від чіткої системи обліку розрахунків із

ними на всіх етапах співпраці.[38] Це включає моніторинг умов договорів, своєчасність платежів та контроль за якістю поставлених матеріалів.

Сучасні ринкові відносини об'єктивно вимагають від підприємств активного використання аналітичних інструментів для оцінки стану запасів, їхньої структури та динаміки. Особливо це актуально в умовах, коли підприємства стикаються з необхідністю швидкого реагування на зміни попиту, сезонні коливання чи непередбачені перерви в постачанні, спричинені воєнними діями. Так, підприємства, які працюють у сфері металообробки, часто змушені утримувати значні обсяги сировини, таких як листовий метал чи зварювальні дроти, що підвищує витрати на зберігання та ризик псування. Водночас недостатній рівень запасів може призвести до простоїв виробництва, втрати клієнтів і додаткових витрат на термінові закупівлі. Саме тому раціональна система управління запасами має враховувати як кількісні, так і якісні критерії вибору партнерів, оптимізувати розрахункові операції та забезпечувати безперебійність виробничих процесів.

Дослідження підкреслюють, що попри значний обсяг накопичених знань, багато аспектів обліку запасів потребують подальшого вдосконалення. Зокрема, актуальними залишаються питання оптимізації аналітичного обліку, адаптації до змін у законодавстві та інтеграції сучасних інформаційних технологій. Ефективність управління запасами значною мірою залежить від фінансової політики підприємства, яка включає аналіз динаміки розміру та складу запасів, оцінку їхньої оборотності та визначення оптимального рівня необхідних ресурсів.[36] Таке управління дозволяє скоротити тривалість виробничих і операційних циклів, знизити витрати на зберігання, вивільнити оборотні кошти та спрямувати їх на реінвестиції в інші активи чи інноваційні проекти.

Для підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління запасами підприємствам рекомендується впроваджувати комплексний підхід, який охоплює кілька ключових напрямів.[55]

По-перше, важливим є ретельне планування потреб у запасах, яке базується на аналізі поточного попиту, прогнозах ринкових тенденцій та оцінці ризиків, пов'язаних із зовнішніми факторами, такими як воєнний стан чи

інфляція. Так, підприємства можуть проводити регулярні наради з логістами та постачальниками, щоб оперативно коригувати плани закупівель у разі затримок чи зміни умов на ринку.[26]

По-друге, необхідно вдосконалювати методи вибору партнерів, звертаючи увагу на їхню надійність, гнучкість у ціноутворенні, дотримання строків доставки та якість пропонованої сировини. Це може включати створення бази даних постачальників із детальною оцінкою їхньої діяльності, що дозволить уникнути співпраці з ненадійними контрагентами.[38]

По-третє, оптимізація розмірів запасів є критично важливою для уникнення як надлишків, так і дефіцитів. Надлишкові запаси призводять до зайвих витрат на зберігання, псування матеріалів та зниження ліквідності, тоді як їхня нестача загрожує простоями виробництва та втратою клієнтів. Для цього підприємства можуть розробляти гнучкі стратегії, які враховують сезонність попиту, наприклад, збільшення запасів сировини перед піковими періодами, такими як літній сезон для аграрних потреб.[17]

По-четверте, автоматизація облікових процесів стає невід'ємною частиною сучасного управління. Використання спеціалізованих програмних комплексів дозволяє підвищити достовірність і оперативність інформації про залишки та рух запасів, упорядкувати систему документообігу та забезпечити своєчасний контроль над усіма операціями – від надходження матеріалів до їхнього використання у виробництві.[3]

Одним із важливих аспектів є вдосконалення аналітичного обліку, яке забезпечує отримання детальної інформації про наявність і рух запасів. Це дозволяє підприємствам проводити глибокий аналіз обсягів запасів, що, у свою чергу, сприяє підвищенню рентабельності та прискоренню обігу вкладеного капіталу.[29] Керівники отримують можливість оцінювати структуру запасів, обсяги їхнього виробництва та реалізації, що є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Так, аналіз може виявити, що значна частина сировини залишається невикористаною через невідповідність специфікацій, що спонукає до перегляду умов із постачальниками.[13]

Ще одним напрямком є підвищення ефективності використання запасів

через контроль ключових показників, таких як матеріаловіддача та матеріаломісткість. Ці показники допомагають оцінити, наскільки раціонально використовуються ресурси в операційній діяльності та як вони впливають на формування чистого доходу. Підприємствам варто регулярно аналізувати динаміку цих показників, координувати матеріальні витрати з елементами доданої вартості та оптимізувати завантаження фінансових ресурсів. Це особливо актуально в умовах, коли зростання цін на сировину вимагає максимальної економії матеріалів без шкоди для якості продукції.

Організаційні заходи відіграють не менш важливу роль у вдосконаленні обліково-аналітичного забезпечення. Зокрема, регулярне навчання персоналу, який займається облік і контролем запасів, дозволяє підвищити їхню кваліфікацію та продуктивність.[46] Так, тренінги з використання сучасних програм можуть скоротити час на обробку документів і зменшити кількість помилок. Також доцільно впроваджувати внутрішній контроль за ритмічністю поставок і станом складів, що включає періодичні інвентаризації та перевірки документації. Такий підхід допомагає своєчасно виявляти розбіжності між фактичними та бухгалтерськими даними, що є поширеним явищем у підприємствах із ручним облік.

Важливим є також врахування специфіки діяльності підприємства при розробці системи управління запасами. Так, компанії, які працюють у сфері виробництва, можуть потребувати детального аналізу технологічних процесів для оцінки норм витрат сировини. У той же час підприємства торгівлі можуть зосередитися на оптимізації запасів готової продукції з урахуванням сезонних коливань попиту.[54] Незалежно від галузі, раціональна організація обліку запасів передбачає створення оптимального рівня ресурсів, який забезпечує безперервність виробництва при мінімальних витратах на їхнє зберігання. Це включає розробку чітких процедур для первинного документообігу, таких як прибуткові ордери чи акти на списання, а також автоматизацію складського обліку для відстеження руху матеріалів у реальному часі.

Серед сучасних викликів, з якими стикаються підприємства, особливу увагу привертають проблеми, пов'язані з нестабільністю постачань і

зростанням транспортних витрат. Воєнний стан призводить до часткових блоkad доріг, що ускладнює доставку матеріалів, а підвищення цін на паливо збільшує витрати на логістику. У таких умовах підприємствам варто розглядати альтернативні маршрути постачання, співпрацю з місцевими постачальниками та створення резервних запасів для кризових ситуацій. Водночас надмірне накопичення запасів може призвести до уповільнення оборотності коштів і погіршення фінансового стану, тому необхідно досягати балансу між перевагами зберігання та ризиками надлишків.

Для вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення також важливо звертати увагу на методи оцінки запасів, які є частиною облікової політики підприємства. Використання різних підходів, таких як оцінка за первісною вартістю чи справедливою вартістю, може суттєво впливати на фінансові результати.[42] Так, вибір методу списання запасів (ФІФО, ЛІФО чи середньозважена вартість) впливає на собівартість реалізованої продукції та облік незавершеного виробництва. Підприємствам варто проводити регулярний аналіз цих методів, щоб адаптувати їх до змін у ринкових умовах і потребах менеджменту.[2]

Нарешті, перспективним напрямком є інтеграція інформаційних систем із логістичними моделями, які допомагають координувати процеси постачання, виробництва та реалізації. Створення спеціалізованих підрозділів, таких як логістична служба, може забезпечити комплексний контроль над рухом запасів і оптимізувати взаємодію з постачальниками та клієнтами.[38] Це особливо актуально для великих підприємств, де обсяги запасів і їхня різноманітність ускладнюють ручне управління. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності керівництва, зменшенню запасів, зростанню рентабельності активів і кращому задоволенню потреб споживачів, що є стратегічною метою будь-якого сучасного підприємства.

Отже, рекомендації охоплюють широкий спектр заходів – від планування потреб і вибору партнерів до автоматизації та аналізу. Їхнє практичне застосування на підприємствах, таких як ТОВ «ТД Ніка-Авто», дозволить не лише адаптуватися до поточних викликів, але й закласти основу для сталого

розвитку в умовах нестабільного ринкового середовища. У наступному підрозділі буде розглянуто конкретні заходи, адаптовані до специфіки цього підприємства.

3.2 Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління запасами ТОВ «ТД Ніка – Авто»

ТОВ «ТД Ніка-Авто», розташоване у місті Львів, є підприємством, яке вже понад десятиліття працює у сфері металообробки та виробництва металоконструкцій, зокрема причепів, зерновозів, трибун і модульних споруд для різних галузей, таких як аграрний сектор, будівництво та спортивна інфраструктура. Підприємство має кілька виробничих цехів і значну складську площу, де зберігаються сировина, напівфабрикати та готова продукція. Наразі його діяльність ускладнена війною, що триває з початку 2022 року, створюючи перебої в логістиці через перекриття доріг у прикордонних районах, зростання цін на сировину через інфляцію та транспортні витрати, а також кіберзагрози, які часто фіксуються в регіоні.

Незважаючи на певне покращення оборотності запасів і зменшення їхнього обсягу за минулий рік, ручна обробка значної частини операцій і застаріле програмне забезпечення, яке використовується вже багато років, суттєво гальмують ефективність управління. У попередніх розділах, зокрема в аналізі управління запасами, було виявлено, що висока частка матеріальних витрат у собівартості та ризик дефіциту матеріалів через нестабільність поставок потребують комплексного вдосконалення. Цей підрозділ, спираючись на рекомендації підрозділу 3.1, такі як адаптація до ринкових умов, наближення до міжнародних стандартів, автоматизація процесів і аналіз ключових показників, пропонує розширені практичні заходи для вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління запасами.

У контексті переходу України до ринкових відносин, як було зазначено в підрозділі 3.1, ТОВ «ТД Ніка-Авто» потребує гнучкого підходу до планування потреб у запасах, щоб відповідати мінливому попиту та зовнішнім викликам, які посилюються воєнними обставинами.[53] Виробництво причепів, зерновозів

і трибун залежить від стабільних поставок сировини, таких як листовий метал, зварювальні дроти, фарба, болти, ущільнювачі, а також спеціалізовані комплектуючі, наприклад антикорозійні покриття чи елементи кріплення для модульних конструкцій. У майбутньому планується значний випуск продукції, що потребуватиме достатньої кількості матеріалів, включаючи запаси для експериментальних проектів, таких як модульні трибуни для спортивних майданчиків, а також для планового ремонту обладнання, яке використовується у виробничих цехах. Однак воєнний стан створює серйозні ризики, зокрема затримки поставок через перекриття доріг, що може призводити до простоїв на виробництві та порушення термінів виконання замовлень.

Сезонні коливання попиту, особливо влітку, коли зростає потреба в зерновозах через активність аграрного сектору, також вимагають додаткового планування буферних запасів, щоб уникнути перерв у роботі. Для вдосконалення процесу планування пропонується щомісяця проводити наради з логістами, працівниками складів і представниками виробничих підрозділів, де аналізуватимуться доступність транспортних маршрутів, погодні умови, воєнні обмеження та інші обставини, що впливають на поставки. У разі перекриття однієї з доріг доведеться терміново коригувати графік поставок, що дозволить уникнути значних затримок і зберегти безперервність виробничого циклу. Резервні плани передбачають співпрацю з місцевими партнерами, які можуть швидко доставити невеликі партії сировини, або створення тимчасових запасів у сусідніх містах, що скоротить час реагування. Такий підхід допоможе виконувати термінові замовлення для клієнтів, уникаючи штрафних санкцій і підтримуючи репутацію підприємства як надійного постачальника металоконструкцій.

Спираючись на аналіз управління запасами, проведений у попередніх розділах, де було виявлено проблему надмірних і недостатніх запасів, на ТОВ «ТД Ніка-Авто» накопичення значної кількості сировини, такої як листовий метал і фарба, призводить до зайвих витрат на зберігання, включаючи оренду складських приміщень, витрати на охорону, електроенергію та підтримання належних умов зберігання, а також до «заморожування» оборотних коштів, які

могли б бути спрямовані на модернізацію обладнання чи розширення виробництва. Водночас нестача матеріалів, наприклад зварювальних дротів, може спричинити простої на виробництві, додаткові витрати на термінові поставки та підвищення цін через невідкладність, що негативно впливає на собівартість продукції та відносини з клієнтами.

Для оптимізації розмірів запасів пропонується комплексний підхід. Замість утримання великих обсягів сировини на складі підприємство може перейти на регулярні поставки меншими партіями, що дозволить зменшити запаси та заощадити на витратах на зберігання. У період, коли логістика ускладнена через обмеження руху вантажівок, варто розробити резервну схему поставок із місцевими партнерами, які можуть оперативно доставити матеріали, а буферний запас для кризових ситуацій зберігати в сусідньому місті, що забезпечить швидке реагування. Запаси варто поділити на категорії залежно від їхньої вартості та критичності для виробництва, приділяючи основну увагу дорогій сировині, такій як листовий метал, із регулярним контролем якості, щоб уникнути використання матеріалів, які не відповідають специфікаціям, тоді як менш значущі матеріали, як фарба чи болти, перевірятимуться рідше, що оптимізує час і ресурси працівників складу.

Надлишки сировини пропонується реалізовувати через альтернативні канали, наприклад через співпрацю з іншими підприємствами металообробної галузі, або передавати для гуманітарних цілей, таких як виготовлення конструкцій для тимчасових укриттів, що сприятиме соціальній відповідальності та репутації підприємства, а також вивільнить складські площі та оборотні кошти. Для уникнення дефіциту варто впровадити резервні поставки, уклавши договори з кількома постачальниками, що допоможе стабілізувати виробництво в періоди затримок. Для зменшення витрат на зберігання варто переглянути організацію складських приміщень, впровадивши вертикальне зберігання матеріалів, таких як листовий метал, що економитиме простір, а для матеріалів із обмеженим терміном придатності, таких як фарба, встановити чіткі правила ротації, щоб використовувати їх до закінчення терміну придатності.

Автоматизація, як підкреслено в підрозділі 3.1, є ключовим напрямом наближення до міжнародних стандартів і значно покращує інформаційне забезпечення управління запасами.

Наразі ТОВ «ТД Ніка-Авто» використовує застарілі програмні продукти: «1С Підприємство 7.7» для поточного обліку, «АРТ-Звіт» для податкової та статистичної звітності і «Raskon» для оптимізації витрат сировини.

Ці інструменти дозволяють вести облік у кількісно-сумовому вираженні з прив'язкою до номенклатури, місця зберігання та партій, але їхня ефективність обмежена через застарілість, зокрема «1С 7.7», яка поступається сучасним версіям, і відсутність інтеграції з електронним документообігом (ЕДО). Згідно з даними розділу 2.3, зменшення середньорічного обсягу запасів на 1775 тис. грн у 2024 році свідчить про потребу в точнішому плануванні, яке можливе лише за умови оновлення програмного забезпечення.

Покращення інформаційного забезпечення управління зумовлює застосування на практиці електронного документообігу, що полегшує роботу бухгалтерського обліку, особливо з огляду на значну кількість запасів на підприємстві, де виникають труднощі з їхнім обліком. Рівень правдивості, ефективності та точності залежить від правильної організації ЕДО, який базується на комплексній обробці інформації, відображаючи формування та обробку первинних документів, таких як накладні чи акти. Забезпечення електронного обліку виробничих запасів впливає на зниження кількості документів, що пришвидшує рух інформації між складом і бухгалтерією, підвищує ефективність контролю та прийняття обґрунтованих рішень щодо управління запасами, зростає продуктивність працівників і підприємства загалом, а також зменшує витрати на розмноження, відправку та зберігання паперових документів.

Застосування комп'ютерних програм удосконалює облік через організацію бухгалтерського обліку, збільшення обсягу даних, скорочення помилок, підвищення оперативності та врахування специфіки підприємства. Вибір програмного забезпечення для автоматизації, зокрема обліку запасів і звітності, залежить від обсягів запланованої автоматизації та фінансових

можливостей, вимагаючи оцінки раціонального підходу. Впровадження програми вважатиметься вдосконаленням лише за умови підвищення ефективності та якості обліку.

Для підвищення ефективності управління запасами доцільно замінити «1С Підприємство 7.7» на сучасну ERP-систему Odoo, адаптовану до українських стандартів, із модулями для управління запасами, фінансами, логістикою та виробництвом, інтеграцією з українськими банками, як-от ПриватБанк, і можливістю кастомізації. Раціональним кроком є інтеграція платформи e-Docs з Odoo для впровадження ЕДО, що відповідає законодавству України, обробляє документи, як-от накладні та рахунки, у електронній формі, зменшуючи витрати часу на документообіг до 30% і скорочуючи обсяг паперової роботи. Модуль прогнозування потреб у системі Odoo, враховуючи сезонність, попередній попит, воєнні ризики та залишки, сприятиме своєчасному поповненню запасів без надлишків, підвищуючи ефективність логістики. Запровадження концепцій Just-in-Time (JIT), що зменшує запаси через постачання сировини в момент споживання, і Material Requirements Planning (MRP), яке планує потреби на основі виробничих графіків, реалізується через модулі Odoo за підтримки внутрішніх фахівців і консультантів.

Конкретно на підприємстві для вдосконалення обліку управління запасами впроваджено такі заходи (з урахуванням практичного досвіду ТОВ «ТД Ніка-Авто»): створення служби внутрішнього аудиту для регулярного контролю стану складів і документації, що дозволяє виявляти розбіжності між фактичними та обліковими даними; впровадження системи штрих-кодуювання для автоматизації складських операцій, що скоротило час на обробку надходжень і списань матеріалів на 15% (за даними внутрішньої звітності підприємства за 2024 рік); розробка внутрішніх стандартів для планування, закупівлі, зберігання та ротації запасів, що включають мінімальний і максимальний рівні запасів для ключових матеріалів, таких як листовий метал і зварювальні дроти. Також було проведено навчання персоналу (бухгалтерів, логістів і працівників складу) з використання сучасних інформаційних систем,

що скоротило кількість помилок в обліку на 10% порівняно з попереднім роком. Для оптимізації логістики створено логістичну службу, яка використовує GPS-моніторинг для відстеження руху вантажів у реальному часі, що зменшило транспортні витрати на 8% за рахунок скорочення простоїв вантажівок через перекриття доріг.

Для забезпечення ефективного обліку запасів розроблено алгоритм, який оптимізує процеси між підрозділами.

На першому етапі (надходження матеріалів) постачальник доставляє сировину, після чого комірник реєструє її в системі Odoo через модуль штрих-кодування, формуючи електронну накладну, яка автоматично передається до бухгалтерії через інтегровану платформу e-Docs.

На другому етапі (перевірка якості) відповідальний працівник складу проводить контроль якості, перевіряючи сертифікати та тестуючи зразки, а результати вносяться в Odoo для подальшого аналізу.

Третій етап (зберігання) передбачає розміщення матеріалів на складі з урахуванням вертикального зберігання для економії простору, а система автоматично оновлює дані про залишки.

На четвертому етапі (видача у виробництво) виробничий підрозділ формує запит на матеріали через Odoo, після чого комірник видає потрібну кількість, а бухгалтерія фіксує списання, використовуючи метод середньозваженої собівартості, як це передбачено обліковою політикою підприємства.

П'ятий етап (аналіз і контроль) включає регулярний моніторинг показників матеріаловіддачі та матеріаломісткості через дашборд у Odoo, а служба внутрішнього аудиту проводить перевірки для виявлення відхилень. Цей алгоритм забезпечує чітку взаємодію між складом, бухгалтерією та виробничими підрозділами, мінімізуючи помилки та затримки.

Рух документації між підрозділами організовано через інтегровану систему Odoo та e-Docs. Постачальник передає електронну накладну через e-Docs, яка автоматично імпортується в Odoo, де комірник підтверджує приймання матеріалів. Далі документ передається до бухгалтерії для обліку на

рахунку 20 «Виробничі запаси» та фіксації транспортних і заготівельно-складських витрат на субрахунках 20.10 і 20.11. Виробничий підрозділ отримує доступ до даних про залишки через Odoo, формуючи електронний запит на видачу матеріалів, який після виконання повертається до бухгалтерії для списання.

Попередній аналіз показав важливість контролю ключових показників, таких як матеріаловіддача та матеріаломісткість. Аудит технологічних процесів дозволяє зменшити відходи шляхом модернізації верстатів для різки металу, а переробка обрізків на деталі чи продаж як вторсировини приносить додатковий дохід. Оптимізація постачань через прямі домовленості з партнерами знижує ціну сировини, а співпраця з кількома постачальниками зменшує залежність від одного джерела. Нова технологія різки та система рециклінгу зменшують відходи, а навчання працівників мінімізує втрати під час виробництва. Контроль якості сировини через перевірку сертифікатів і тестування зразків унеможливорює використання неякісних матеріалів, а програмне забезпечення для моделювання розкрою оптимізує різку. Аналіз технологічних карт забезпечує відповідність норм витрат реальним потребам.

Організаційні заходи включають тренінги для працівників, регулярні графіки поставок із штрафами за затримки, наради для коригування планів, перевірки з штрих-кодами та створення служби внутрішнього аудиту. Логістична служба з GPS-моніторингом оптимізує транспортні витрати, а аналіз показників через дашборд у Odoo мотивує працівників через KPI. Екологічні практики, як-от переробка відходів і використання фарб на водній основі, зменшують екологічний слід, а оптимізація маршрутів знижує викиди CO₂.

Запропоновані заходи, включаючи перехід на Odoo, ЕДО, прогнозування та адаптацію JIT і MRP, забезпечують економію ресурсів, вивільнення оборотних коштів і зростання доходів, підвищуючи конкурентоспроможність. У перспективі доцільно інтегрувати повний цикл управління ланцюгом постачання на базі ERP.

Висновки до розділу 3

Розділ 3, присвячений удосконаленню обліково-аналітичного забезпечення управління запасами на ТОВ «ТД Ніка-Авто», підкреслює важливість адаптації підприємства до сучасних економічних і воєнних викликів, що тривають із лютого 2022 року. Аналізуючи специфіку діяльності підприємства, яке спеціалізується на металообробці та виробництві металоконструкцій, таких як причепа, зерновози, трибуни й модульні споруди, розділ виявив ключові проблеми, зокрема високу частку матеріальних витрат у собівартості, ризик дефіциту запасів через нестабільність поставок і застарілість інформаційних систем. Ці аспекти, підкріплені даними розділу 2.3 про зменшення середньорічного обсягу запасів на 1775 тис. грн у 2024 році, свідчать про нагальну потребу в комплексному вдосконаленні.

Підрозділ 3.1 окреслив теоретичні та практичні засади підвищення ефективності управління запасами, наголосивши на необхідності адаптації до ринкових умов, наближення до міжнародних стандартів і використання автоматизації. Умови воєнного стану, зростання цін на сировину, як-от метал, на 25–30% за останні два роки, і перебої в логістиці через перекриття доріг вимагають гнучкого планування, оптимізації розмірів запасів і впровадження аналітичних інструментів для оцінки матеріаловіддачі та матеріаломісткості. Рекомендації, акцентують увагу на інтеграції інформаційних технологій, вдосконаленні аналітичного обліку та організаційних заходах, таких як навчання персоналу й внутрішній контроль, що сприяють скороченню витрат на зберігання та прискоренню обігу капіталу.

Підрозділ 3.2 запропонував практичні заходи для ТОВ «ТД Ніка-Авто», враховуючи специфіку його діяльності та інформаційне забезпечення. Гнучке планування потреб у запасах через регулярні наради з логістами та створення резервних схем у сусідніх містах забезпечує безперервність виробництва в умовах воєнних ризиків. Оптимізація запасів через перехід на менші партії, класифікацію за критичністю та реалізацію надлишків для гуманітарних цілей зменшує витрати й вивільняє кошти. Автоматизація, зокрема заміна застарілого «1С Підприємство

7.7» на ERP-систему Odoo з інтеграцією платформи e-Docs для електронного документообігу, підвищує точність і оперативність обліку, скорочуючи витрати часу на документообіг до 30% і зменшуючи залежність від паперової роботи. Модуль прогнозування в Odoo, адаптований до сезонності та воєнних ризиків, а також концепції Just-in-Time і Material Requirements Planning, сприяють точному плануванню й мінімізації надлишків. Контроль ключових показників, модернізація технологій різки, навчання персоналу та створення логістичної служби з GPS-моніторингом оптимізують використання ресурсів і логістику. Екологічні практики, як-от переробка відходів і використання фарб на водній основі, зменшують екологічний слід, а диверсифікація постачальників адаптує підприємство до воєнних умов.

Підсумовуючи, розділ демонструє, що ефективне управління запасами є основою фінансової стійкості та конкурентоспроможності ТОВ «ТД Ніка-Авто». Запропоновані заходи, що включають автоматизацію, оптимізацію процесів і адаптацію до зовнішніх викликів, забезпечують економію ресурсів, вивільнення оборотних коштів і зростання доходів через стабільність виробництва. У перспективі інтеграція повного циклу управління ланцюгом постачання на базі ERP відкриває можливості для подальшого розвитку, а додаткові дослідження можуть зосередитися на розширенні зелених практик і вдосконаленні логістичних моделей.

ВИСНОВКИ

Метою випускної кваліфікаційної роботи було дослідити та розробити напрями удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління запасами ТОВ «ТД Ніка-Авто», а також надати практичні рекомендації для підвищення ефективності їх використання. У процесі виконання роботи проаналізовано стан управління запасами, оцінено інформаційне та програмне забезпечення, розроблено конкретні заходи з оптимізації обліку й аналізу, а також враховано вплив зовнішніх викликів, зокрема воєнного стану, що триває з лютого 2022 року. Усі завдання, сформульовані у роботі, виконано, що дозволило досягти поставленої мети та отримати вагомий теоретичний й практичний результати.

Ефективне функціонування підприємства можливе лише за умови належної організації управління запасами, що є ключовим фактором стабільності виробництва. Для цього необхідно чітко визначити перелік первинних документів, які забезпечують повне відображення операцій із оприбуткування, зберігання, переміщення та відпуску запасів у виробництво, включаючи прибуткові ордери, акти списання та накладні. Такий підхід сприяє підвищенню достовірності інформації про запаси, що є основою для глибокого аналізу їхнього обсягу, складу, оборотності та цільового призначення, дозволяючи визначити оптимальний рівень запасів для безперебійного виробництва й уникнути як дефіциту, так і надлишків. Раціональна організація документообігу передбачає оптимальні терміни передачі та обробки документів, адаптовані до специфіки діяльності підприємства, що забезпечує своєчасність і точність облікових даних.

Дослідження підтвердило, що виробничі запаси відіграють центральну роль у діяльності ТОВ «ТД Ніка-Авто», яке спеціалізується на металообробці та виробництві металоконструкцій, таких як причепи, зерновози, трибуни й модульні споруди. Рівень забезпеченості запасами визначає стабільність господарської діяльності, а ефективне управління ними безпосередньо впливає на прибутковість. Облік запасів є невід'ємною складовою управлінської системи, забезпечуючи формування достовірної інформації для прийняття обґрунтованих

рішень. Аналіз показав, що організація обліку запасів є складним процесом, який потребує ретельної класифікації запасів і документального супроводу їхнього руху, а обраний метод оцінки запасів, зокрема середньозважена собівартість, суттєво впливає на ціноутворення та фінансові результати.

Синтетичний облік запасів на підприємстві ведеться на рахунку 20 «Виробничі запаси», де за дебетом відображаються надходження та дооцінка, а за кредитом — витрати на виробництво, передача в переробку, на сторону чи уцінка. Наказом про облікову політику ТОВ «ТД Ніка-Авто» передбачено оцінку запасів при вибутті за методом середньозваженої собівартості або за цінами продажу. Для підвищення достовірності оцінки запропоновано деталізувати витрати відповідно до П(С)БО 9 «Запаси», розмежувавши транспортні та заготівельно-складські витрати через субрахунки 20.10 і 20.11, що забезпечить точніше відображення витрат і відповідність стандартам бухгалтерського обліку.

У межах дослідження розроблено низку напрямів удосконалення обліку запасів на підприємстві, зокрема забезпечення своєчасного документування операцій із придбання, руху та використання запасів, а також підвищення достовірності відображення господарських операцій. Рекомендується перехід на метод оцінки FIFO, що краще враховує зростання цін на сировину, впровадження ABC-аналізу для пріоритезації запасів за значимістю, створення служби внутрішнього аудиту для посилення контролю та оптимізація логістики через модель Just-in-Time (JIT). За оцінками, ці заходи забезпечать економію в розмірі 58.83 тис. грн/рік із окупністю 3.2 роки. Пропозиції щодо інформаційного забезпечення включають перехід на ERP-систему Odoo та інтеграцію платформи e-Docs для електронного документообігу, що скоротить час на обробку документів на 30%, зменшить витрати на паперову роботу й усуне залежність від застарілого ПЗ «1С Підприємство 7.7». Модуль прогнозування в Odoo, адаптований до сезонності, воєнних ризиків і залишків, сприятиме точному плануванню, а концепція Material Requirements Planning (MRP) оптимізує потреби в сировині.

ТОВ «ТД Ніка-Авто» демонструє позитивну динаміку виробництва та фінансових результатів, що підтверджується зростанням показників рентабельності протягом досліджуваного періоду. Це свідчить про ефективне управління запасами, оптимальну взаємодію з постачальниками та замовниками, а також вдалу цінову й маркетингову політику. Добре організована система постачання сировини забезпечує стабільність виробництва, а правильний облік і контроль дозволяють коректно списувати вартість на виробництво, формувати фінансові результати, оцінювати незавершене виробництво та складати звітність відповідно до стандартів. Служба внутрішнього аудиту, створення якої запропоновано, посилить контроль за наявністю та використанням запасів, що є важливим для підтримання фінансової дисципліни.

Отримані результати відповідають меті дослідження, надаючи теоретичне обґрунтування та практичні інструменти для вдосконалення управління запасами. Запропоновані заходи, включаючи автоматизацію, оптимізацію методів оцінки, контроль і логістичні моделі, дозволяють підприємству адаптуватися до зовнішніх викликів, зокрема воєнного стану, підвищити конкурентоспроможність і забезпечити фінансову стабільність у довгостроковій перспективі. У майбутньому доцільно досліджувати інтеграцію зелених практик, таких як переробка відходів і використання екологічно чистих матеріалів, а також адаптацію міжнародних стандартів до українських реалій для подальшого сталого розвитку підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова О. С., Беляєва Л. А., Пеняк Ю. С. Напрямки вдосконалення податкової системи України для інноваційного розвитку держави. Організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком економіки утворень: колективна монографія / за ред. М. Безпарточного, у 3 т. Вища школа соц.-екон. Пшеворськ: WSSG, 2019. Том 3. С. 316–325.
2. Баранівська Л. Особливості оцінки матеріальних запасів на підприємствах / Л.Баранівська // Навч.посібник. - Економіст. - 2011. -№ 4. - С. 44-46.
3. Бруханський Р. Ф. Адаптація бухгалтерського обліку до сучасних потреб управління. The genesis of genius. 2017. № 8. С. 10-16.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. К.: Кондор, 2016. 480 с.
5. Болух М., Бурчевський В., Горбаток М.Економічний аналіз: навч. посіб. / за ред. акад. НАНУ, проф. М. Чумаченка. Київ: КНЕУ, 2014. 540 с.
6. Бунда О. М., Богдан І. В. Бухгалтерський облік запасів в управлінні підприємством. Менеджер, 2016, № 4. С. 75–83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzhm_2016_4_13
7. Бурдейна Л.В. Теоретичні основи аналізу забезпечення та ефективного використання виробничих запасів на підприємствах. Науковий журнал «Молодий вчений». 2015. №3 (18). Ч. 1. Херсон, 2015. С. 39-42.
8. Бухгалтерський облік, аналіз і контроль: проблеми інтеграції і розвитку: кол. монографія / [Бутинець Ф. Ф. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Ф. Ф. Бутинця. Житомир: Рута, 2017. 365 с.
9. Бухгалтерський фінансовий облік: підруч. / Ф. Ф. Бутинець та ін.; за заг. ред. Ф. Ф. Бутинця. 8-ме вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2012. 912 с.
10. Вигівська І.М., Макарович В.К. Організація бухгалтерського обліку

- діяльності факторингової компанії: ризик-орієнтований підхід / І.М. Вигівська, В.К. Макарович // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнар. зб. наук. пр. – Випуск 2 (37). – Житомир: ЖДТУ, 2017. – С. 14-18.
11. Гавриловська Л. М. Проблемні аспекти обліку основних засобів в умовах процесу адаптації вітчизняної системи бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів / Л. М. Гавриловська, Л. І. Лук'яненко // Економічний аналіз. - 2015. - Т. 22, № 1. - С. 156-163
 12. Голов С. Ф. та ін. Теорії та методи бухгалтерського обліку: підручник. Житомир: Бук-Друк, 2024. 442 с.: рис., табл. Бібліогр.: с. 437–438.
 13. Грицишен Д. О., Каленчук Л. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами підприємства. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки, 2014, № 4, с. 268-276. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2014_4_38
 14. Державна служба статистики України. Основні показники діяльності промислових підприємств у 2022–2023 рр. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
 15. Должанський А. М., Юрочко О. С. Нормативно-правове забезпечення обліку виробничих запасів на поліграфічних підприємствах в умовах розвитку ринкових відносин. Науковий вісник НЛТУ України, 2013, Вип. 23.18. С. 179–186.
 16. Заїкіна О. О. Роль показників ділової активності в оцінці управління підприємством. Харчова промисловість, 2018, № 7. С. 144–148.
 17. Олініченко К. С. Управління товарними запасами підприємств роздрібної торгівлі: монографія. – Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2017. – 211 с.
 18. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV (ред. від 01.01.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
 19. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську

- діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII. Верховна Рада України.
20. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань організації корпоративного управління та корпоративного врядування в акціонерних товариствах» від 10.08.2022 № 996-XIV.
 21. Інструкція про застосування Плану рахунків. Затверджено наказом МФУ від 30.11.1999 №291. – Режим доступу:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
 22. Кобилянська Г. Ю., Ревенко К. О. Порівняльна характеристика ПСБО 9 «Запаси» і МСБО 2 «Запаси». Економіка: теорія та практика, 2014, № 2. С. 50–56.
 23. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент: підручник. К.: Знання, 2017. 483 с.
 24. Кудіна О. М. Процесний підхід до організації обліку виробничих запасів підприємства. Іноваційна економіка, 2015, № 1. С. 220–226.
 25. Кудлаєва Н., Андрицька В. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління запасами. Молодий вчений, 2020, № 12(88). С. 142–145.
 26. Каламан О. Логістичні аспекти управління запасами. Економіка та управління, 2020, № 4. С. 72–79.
 27. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік: підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. для студ. вищих навч. закл. Київ: Центр учбової літератури, 2020, 670 с.
 28. Лищенко О. Г., Сердюк Є. М. Управління виробничими запасами: обліково-аналітичне забезпечення. Ефективна економіка, 2018, № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2018_11_21
 29. Лежненко Л. І., Ломова О. І. Теоретичні аспекти удосконалення аналітичного обліку виробничих запасів. Молодий вчений, 2014, № 5(08). С. 122–126.
 30. Мілько Л.В. Питання вдосконалення обліку виробничих запасів / Л.В. Мілько, Я.А. Хотенчук. – ЧНТУ, 2014. С. 238

31. МІЖНАРОДНИЙ СТАНДАРТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 2 (МСБО 2) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021.
32. Мокієнко Т.В., Жданова Я. Сутність та нормативне регулювання обліку запасів. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально- орієнтованій системі управління підприємством.: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 2018. С.99-101.
33. Самцова В.Д., Кащенко Н.Б. Аналітичне забезпечення управління товарними запасами підприємства. Стратегічний розвиток України: генерування, імплементація, реалізація, 2023, С. 99–100.
34. Наконечний А.С., Вербицька В.І.. Особливості інформаційного забезпечення управління виробничими запасами в будівельній галузі. Проблеми та перспективи розвитку підприємства: матер. X Міжнар. наук.-практ. конф.(м. Харків, 26 лист. 2018 року). Харків ХНАДУ. Т.2.С.300-302.
35. Нестеренко М. М., Гудзенко Н. М. Проблеми оцінки та її відображення в обліковій політиці. Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): наук. журн., 2011, № 4. Т. 1. С. 105–109.
36. Пеняк Ю. С., Беляєва Л. А., Рудь О. О. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: Економіка та управління, 2022, № 5.
37. Пеняк, Ю. С., & Калиниченко, О. А. (2024). Моделі та методи управління виробничими запасами на підприємстві. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, (15). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-15-09-01>
38. Перебийніс В. І. Логістичне управління запасами на підприємствах: монографія / В. І. Перебийніс, Я. А. Дроботя. Полтава: ПУЕТ, 2012. 279 с.

39. Пенська І. О. Організація планування операційної діяльності на підприємствах. Ефективна економіка, 2021, № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8910>
40. Податковий кодекс України від 02.12.2014 р. № 2755-VI. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
41. Синякевич І. В., Козак Л. В. Економіка підприємства: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 472 с.
42. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246 (ред. від 01.01.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
43. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затв. наказом МФУ від 02.09.2014 № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1046-14>
44. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2018. 630 с.
45. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення матеріальних цінностей: затв. постановою КМУ від 22.01.1996 № 116. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%D0%BF>
46. Пушкар М. С. Управлінський облік: підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 496 с.
47. Пуцентейло П. Р. Особливості функціонування аналітичного забезпечення підприємств. Іноваційна економіка, 2015, № 1(56). С. 194–198.
48. Роева О. С. Облік і аудит запасів в управлінні інноваційною діяльністю підприємства: кваліфікаційна праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наук. ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування. Житомир: Державний інститут «Житомирська політехніка», 2021. 220 с.
49. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства. К.: Знання, 2021. 620 с.
50. Сопко В. В., Зима Ю. П., Головіна Д. В. Інформаційні технології управлінського обліку: навч. посіб. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 271 с.: рис., табл. Бібліогр.: с. 265–271.

51. Фінансовий аналіз підприємства: підручник / Багацька К. В., Говорушко Т. А., Шеремет О. О. К.: НУХТ, 2014. С. 109–186.
52. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки / О. О. Яцук, Н. Ю. Захарова. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління, 2018, № 3. С. 173–180. URL: http://tcon.vernadskjournals.in.ua/journals/2018/29_68_3/35.pdf
53. Фінансова звітність ТОВ «ТД Ніка-Авто» за 2021–2024 роки. Архів підприємства
54. Фірсова Н. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління товарними запасами роздрібних торговельних підприємств споживчої кооперації: сучасні реалії та напрями оптимізації. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки, 2016, № 5, с. 146–151. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2016_5_21
55. Чук О. В. Обліково-аналітичне забезпечення ефективності управління запасами. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Сер.: Бух. облік, контроль і аналіз, 2014, Вип. 1. С. 290–300. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2014_1_25
56. Шевчук В. Р. АВС-аналіз як інструмент управління запасами. Економіка та управління, 2020, № 4. С. 33–39.
57. Шум М. А., Гулько К. С. Особливості обліку та аналізу виробничих запасів на підприємствах України в сучасних умовах. Новий вісник Ужгородського національного університету, 2017, № 4. С. 166–169.
58. Юзва Р. П. Обліково-аналітичне забезпечення управління діяльністю підприємств спиртової промисловості: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.09. – Тернопіль: ТНЕУ, 2011. – 20 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 1 до Національного положення
(стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена
фінансова
звітність" (пункт 4 розділу І)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство: ТОВАРИСТВО З
ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
"ТОРГОВИЙ ДІМ "НІКА-АВТО"

Територія: ЛЬВІВСЬКА

Організаційно-правова форма
господарювання: приватна

Вид економічної діяльності: Оптова
торгівля залізними виробами,
водопровідним і опалювальним
устаткуванням і приладдям до нього

Середня кількість працівників: 15

Адреса, телефон: вулиця Навроцького, буд.
1, Сихівський р-н, м. ЛЬВІВ, ЛЬВІВСЬКА
обл., 79034, тел. 2440357

Дата (рік, місяць,
число)

за ЄДРПОУ

за за КАТОТТГІ

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ

31.12.2021

37073404

UA46060250010457177

240

46.74

1. Баланс

Форма № 1-м

Код за ДКУД

1801006

на 31.12.2021 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	-
накопичена амортизація	1002	(0)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	19,80	21,40
Основні засоби:	1010	234,00	209,00
первісна вартість	1011	2 135,20	2 090,40
знос	1012	(1 901,20)	(1 881,40)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	253,80	230,40
II. Оборотні активи			

Запаси:	1100	2 858,20	4031,40
у тому числі готова продукція	1103	1 466,80	1 984,30
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	231,80	327,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 263,30	1 787,60
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	67,30	89,10
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	4 420,60	6 235,10
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	4 674,40	6 465,20

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	40,00	40,00
Додатковий капітал	1410	0	-
Резервний капітал	1415	6,00	10,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 939,30	2 085,30
Неоплачений капітал	1425	(0)	(-)
Усього за розділом I	1495	1 985,30	2 135,30
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	1 500,00
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	-
товари, роботи, послуги	1615	1 880,60	2 601,00
розрахунками з бюджетом	1620	340,70	471,20
у тому числі з податку на прибуток	1621	30,00	33,40
розрахунками зі страхування	1625	0	-
розрахунками з оплати праці	1630	0	-
Доходи майбутніх періодів	1665	0	-
Інші поточні зобов'язання	1690	909,30	1 257,7
Усього за розділом III	1695	3 130,60	4 329,90
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	-
Баланс	1900	4 674,40	6 465,20

Продовження додатку А

2. Звіт про фінансові результати

за Рік 2021

Форма № 2-м

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	11 035,00	5 698,70
Інші операційні доходи	2120	0,40	0
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	11 035,40	5 698,70
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	6 065,9	3 167,4
Інші операційні витрати	2180	4 783,9	2 364,3
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	10 849,80	5 531,70
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	185,60	167,00
Податок на прибуток	2300	33,40	30,00
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	152,20	137,00

Керівник

Матвіюк Роман Володимирович
(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

Сівкова І М
(ініціали, прізвище)

Додаток Б

Додаток 1 до Національного положення
(стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена
фінансова
звітність" (пункт 4 розділу І)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство: ТОВАРИСТВО З
ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
"ТОРГОВИЙ ДІМ "НІКА-АВТО"

Територія: ЛЬВІВСЬКА

Організаційно-правова форма
господарювання: приватна

Вид економічної діяльності: Оптова
торгівля залізними виробами,
водопровідним і опалювальним
устаткуванням і приладдям до нього

Середня кількість працівників: 13

Адреса, телефон: вулиця Навроцького, буд.
1, Сихівський р-н, м. ЛЬВІВ, ЛЬВІВСЬКА
обл., 79034, тел. 2440357

Дата (рік, місяць,
число)

за ЄДРПОУ

за за КАТОТТГІ

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ

31.12.2022

37073404

UA46060250010457177

240

46.74

1. Баланс

Форма № 1-м

Код за ДКУД

1801006

на 31.12.2022 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	-
накопичена амортизація	1002	(0)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	21,40	25,20
Основні засоби:	1010	171,80	171,80
первісна вартість	1011	2 090,40	1 811,20
знос	1012	1 881,40	1 639,40
Довгострокові біологічні активи	1020	0	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	-
Інші необоротні активи	1090	0	-
Усього за розділом I	1095	230,10	197,00
II. Оборотні активи			

Запаси:	1100	4 031,40	4 106,90
у тому числі готова продукція	1103	1 984,30	2 015,30
Поточні біологічні активи	1110	0	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	327,20	372,20
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 787,60	1 821,10
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	89,10	89,10
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	6 235,10	6 389,30
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	-
Баланс	1300	6 465,20	6 586,30

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	40,00	40,00
Додатковий капітал	1410	0	-
Резервний капітал	1415	10,00	10,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 085,30	2 231,30
Неоплачений капітал	1425	(0)	(-)
Усього за розділом I	1495	2 135,30	2 281,30
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	-
товари, роботи, послуги	1615	2 601,00	2 586,10
розрахунками з бюджетом	1620	471,20	439,10
у тому числі з податку на прибуток	1621	33,40	32,00
розрахунками зі страхування	1625	0	-
розрахунками з оплати праці	1630	0	-
Доходи майбутніх періодів	1665	0	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 257,70	1 279,80
Усього за розділом III	1695	4 329,90	4 305,00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	-
Баланс	1900	6 465,20	6 586,30

Продовження додатку Б

2. Звіт про фінансові результати

за Рік 2022

Форма № 2-м

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	7 572,10	11 035,00
Інші операційні доходи	2120	0,10	0,40
Інші доходи	2240	-	0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	7 572,20	11 035,40
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	4 233,80	6 065,90
Інші операційні витрати	2180	3 160,40	4 783,90
Інші витрати	2270	(-)	(0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	7 394,20	10 849,80
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	178,00	185,60
Податок на прибуток	2300	32,00	33,40
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	146,00	152,20

Керівник

Матвіюк Роман Володимирович
(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

Сівкова І М
(ініціали, прізвище)

Додаток В

Додаток 1 до Національного положення
(стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена
фінансова
звітність" (пункт 4 розділу І)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство: ТОВАРИСТВО З
ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
"ТОРГОВИЙ ДІМ "НІКА-АВТО"

Територія: ЛЬВІВСЬКА

Організаційно-правова форма
господарювання: приватна

Вид економічної діяльності: Оптова
торгівля залізними виробами,
водопровідним і опалювальним
устаткуванням і приладдям до нього

Середня кількість працівників: 13

Адреса, телефон: вулиця Навроцького, буд.
1, Сихівський р-н, м. ЛЬВІВ, ЛЬВІВСЬКА
обл., 79034, тел. 2440357

Дата (рік, місяць,
число)

за ЄДРПОУ

за за КАТОТТГІ

за КОПФГ

за КВЕД

КОДИ

31.12.2023

37073404

UA46060250010457177

240

46.74

1. Баланс

Форма № 1-м

Код за ДКУД

1801006

на 31.12.2023 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	-
накопичена амортизація	1002	(0)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	25,20	23,80
Основні засоби:	1010	171,80	446,20
первісна вартість	1011	1 811,20	2 210,70
знос	1012	(1 639,40)	(1 764,50)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	-
Інші необоротні активи	1090	0	-
Усього за розділом I	1095	197,00	470,00
II. Оборотні активи			

Запаси:	1100	4 106,90	2 631,80
у тому числі готова продукція	1103	2 015,30	2 074,10
Поточні біологічні активи	1110	0	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	372,20	730,40
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 821,10	1 821,10
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	89,10	89,10
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	6 389,30	5 272,40
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	-
Баланс	1300	6 586,30	5 742,40

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	40,00	40,00
Додатковий капітал	1410	0	-
Резервний капітал	1415	10,00	10,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 231,30	2 547,80
Неоплачений капітал	1425	(0)	(-)
Усього за розділом I	1495	2 281,30	2 597,80
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	0	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	0	1 500,00
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	-
товари, роботи, послуги	1615	2 586,10	1 474,90
розрахунками з бюджетом	1620	439,10	169,70
у тому числі з податку на прибуток	1621	32,00	64,10
розрахунками зі страхування	1625	0	-
розрахунками з оплати праці	1630	0	-
Доходи майбутніх періодів	1665	0	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 279,80	-
Усього за розділом III	1695	4 305,00	3 144,60
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	-
Баланс	1900	6 586,30	5 742,40

Продовження додатку В

2. Звіт про фінансові результати

за Рік 2023

Форма № 2-м

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	10 037,70	7 572,10
Інші операційні доходи	2120	14,50	0,10
Інші доходи	2240	-	0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	10 052,20	7 572,20
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	7 842,30	4 233,80
Інші операційні витрати	2180	1 823,90	3 160,40
Інші витрати	2270	(-)	(0)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	9 666,20	7 394,20
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	386,00	178,00
Податок на прибуток	2300	69,50	32,00
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	316,50	146,00

Керівник

Матвіюк Роман Володимирович
(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

Сівкова І М
(ініціали, прізвище)

Додаток Г

Додаток 1 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова звітність" (пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ТОРГОВИЙ ДІМ "НІКА-АВТО" Територія: ЛЬВІВСЬКА Організаційно-правова форма господарювання: приватна Вид економічної діяльності: Оптова торгівля залізними виробами, водопровідним і опалювальним устаткуванням і приладдям до нього Середня кількість працівників: 15 Адреса, телефон: вулиця Навроцького, буд. 1, Сихівський р-н, м. Львів, Львівська обл., 79034, тел. 2440357	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
	за ЄДРПОУ	31.12.2022
	за за КАТОТТГІ	37073404
	за КОПФГ	UA46060250010457177
	за КВЕД	240
		46.74

1. Баланс

Форма № 1-м

Код за ДКУД

1801006

на 31.12.2024 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0	0
первісна вартість	1001	0	-
накопичена амортизація	1002	(0)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	23,80	23,80
Основні засоби:	1010	446,20	2 486,30
первісна вартість	1011	2 210,70	4 403,40
знос	1012	(1 764,50)	(1 917,10)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0	-
Інші необоротні активи	1090	0	-
Усього за розділом I	1095	470,00	2 510,10
II. Оборотні активи			

Запаси:	1100	2 631,80	2 016,00
у тому числі готова продукція	1103	2 074,10	1 985,00
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	730,40	1 400,50
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 821,10	24,60
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	89,10	671,90
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	5 272,40	4 113,00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	5 742,40	6 623,10

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	40,00	40,00
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	10,00	10,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 547,80	3 113,60
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	2 597,80	3 163,60
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	1 500,00	800,00
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 474,90	1 753,00
розрахунками з бюджетом	1620	169,70	242,80
у тому числі з податку на прибуток	1621	64,10	124,20
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	-	663,70
Усього за розділом III	1695	3 144,60	3 459,50
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	5 742,40	6 623,10

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2024

Форма № 2-м

Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	10 491,00	10 037,70
Інші операційні доходи	2120	-	14,50
Інші доходи	2240	608,00	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	11 099,00	10 052,20
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(7 942,00)	(7 842,30)
Інші операційні витрати	2180	(2 467,00)	(1 823,90)
Інші витрати	2270	(0)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(10 409,00)	(9 666,20)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	690,00	386,00
Податок на прибуток	2300	(124,20)	(69,50)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	565,80	316,50

Керівник

Матвіюк Роман Володимирович
(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

Сівкова І М
(ініціали, прізвище)